

PUSAT

ŞAKAL TARİH KULÜBÜ GURURLA SUNAR.

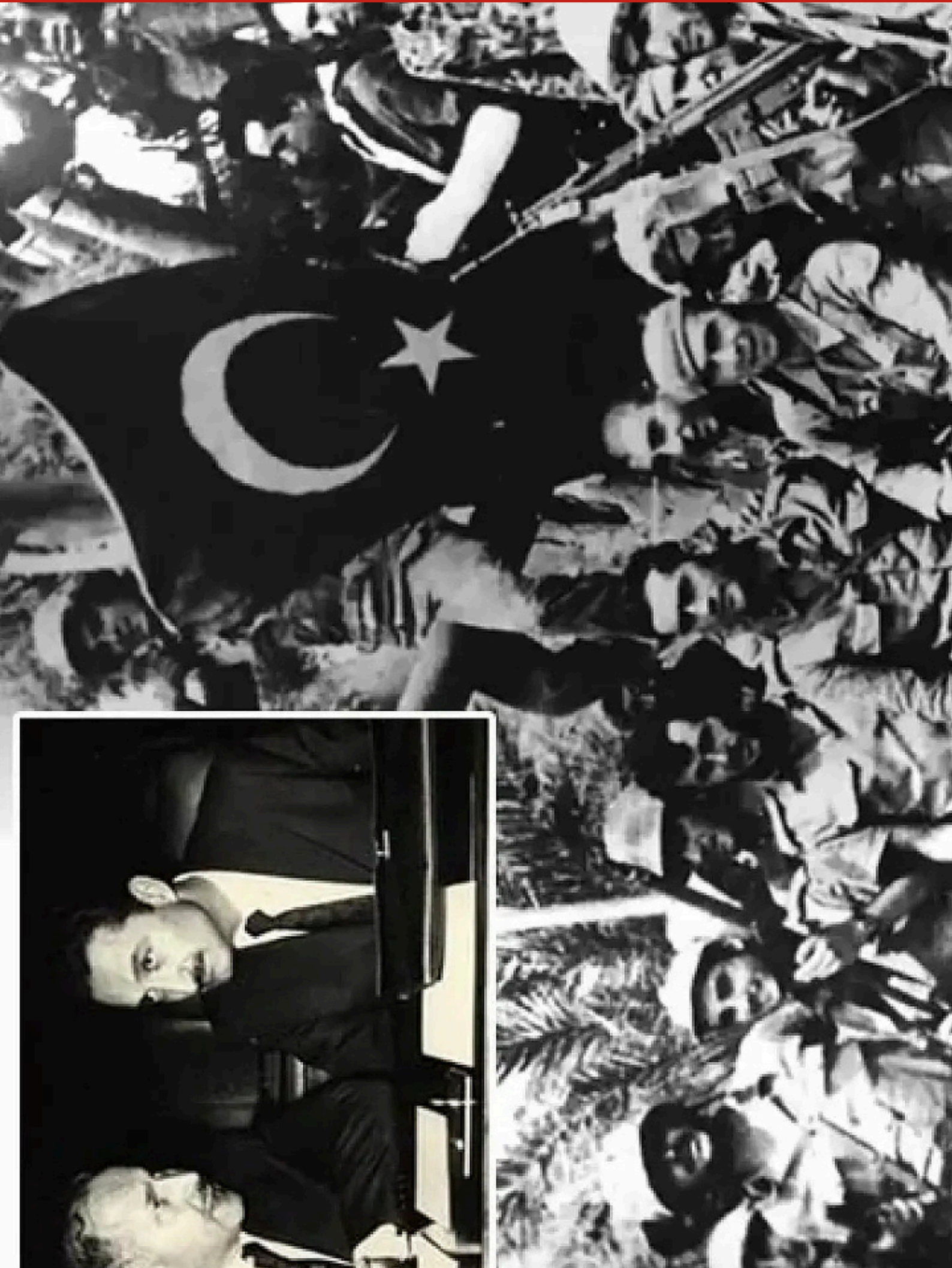
KIBRIS BARIŞ HAREKATI'NIN 50. YILI

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

100 EĞİTİMİN
YÜZYILI

SAYI 05

İÇİNDEKİLER

05

EDİTÖRDEN
NİHAL YILDIRIM

06

KIBRIS'IN ULUSLARARASI
POLİTİKADA Kİ YERİ
DOĞUKAN KÜPLEMEZ
(2020 MEZUNU)

11

DR. FAZIL KÜÇÜK'ÜN HAYATI
SUDE SÜLÜK
(11 TM ÖĞRENCİSİ)

13

ENOSİS VE EOKA
İLAYDA SİLA MERDİN
(2023 MEZUNU)

15

**Kıbrıs Türkleri ve TMT:
Direnişin Kronolojik ve
Derinlemesine İncelenmesi**
MERT MERCAN

(2020 Mezunu)

20

KIBRIS BARIŞ HAREKATI
İREM ALPKENT

(2021 Mezunu)

23

YAVRU VATAN'IN ÖNDERİ
DENKTAŞ
AYÇA DAMLA GÜN

(11 TM Öğrencisi)

25

ŞEHİT PİLOT CENGİZ TOPEL
KEREM KOÇ

(11 TM Öğrencisi)

BU ÇALIŞMANIN İKİ ANA HEDEFİ VARDIR. BİRİNCİSİ; KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI'NIN 50. YILINI KUTLAMAKTIR. VATAN TOPRAĞI KIBRIS'IN ŞEHİTLERİNİ YÂD ETMEKTİR. ÇÜNKÜ KIBRIS BARIŞ HAREKÂTI, SAVAŞIN DEĞİL, BARIŞIN VE ADALETİN ZAFERİDİR. BUNU GELECEK NESİLLERE AKTARMAK HER TÜRK'ÜN GÖREVIDİR.

BİR DİĞER HEDEFİMİZ İSE OKULUMUZDAN MEZUN OLAN ÖĞRENCİLERİMİZLE, ŞU ANDA ÖĞRENİM GÖREN MEVCUT ÖĞRENCİLERİMİZİ BULUŞTURUP, ORTAK BİR ÇABAYLA ÜRÜN ORTAYA KOYMALARINI SAĞLAMAKTIR. ÇÜNKÜ ŞAKAL AİLESİ MEZUN VE MEVCUT ÖĞRENCİLERİNDEN OLUŞUR.

BU DERGİNİN VAROLMASINDA EMEĞİ GEÇEN TÜM ÖĞRENCİLERİME, YAZIM İNCELEMEDE BİZE DESTEK VEREN TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENİMİZ AYŞE ÇELİKER'E, GRAFİK TASARIM VE MİZAMPAJDA BİZE DESTEK VEREN BİLİŞİM ÖĞRETMENİMİZ EBUR ÖZDEMİR'E SONSUZ TEŞEKKÜRÜ BORÇ BİLİRİM.

NIHAL YILDIRIM

KIBRIS'IN ULUSLARARASI POLİTİKADAKİ YERİ

A) TARİHSEL GELİŞİM

a) İki Toplumlu Devlet Yapısı

Kıbrıs'ın bir uluslararası sorun olarak Türkiye'nin gündemine girmesi 1950'li yıllar ile birlikte olmuştur. İngiliz hakimiyetinde olan Kıbrıs konusunda Cumhuriyet Halk Partisi ve ilk yıllarında Demokrat Parti, Lozan Barış Antlaşması ile oluşan statükoyu devam ettirerek aktif dış politika gütmekten kaçınmışlardır. Demokrat Parti NATO'ya katılım sürecini sekteye uğratmamak için konuya temkinli yaklaşmıştır. (Fahir Armaoğlu, 1963) İngiltere ise Hindistan'a giden yolun güvenliğini sağlamak için bölgeyi hakimiyeti altında tutmaya çalışmıştır. 1954'te Yunan hükümeti Kıbrıs'ın Yunanistan'a katılma politikasını (ENOSİS) devreye sokması ve Kıbrıs'a kendi geleceğini tayin etme hakkının tanınmasını istemesiyle konuyu Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna taşıyarak Kıbrıs meselesini uluslararası bir hale getirmek istemiştir. Birleşmiş Milletler 17 Aralık 1954'te 1'e karşı 50 NATO üyesi devletin oyuyla reddetmesine rağmen kararı beğenmeyen Yunanistan, Makarios'un kışkırtmalarıyla meseleyi şiddetle çözmeye karar vermiştir. EOKA'nın terör faaliyetlerine başlayarak Türkleri hedef alması Demokrat Parti'nin tutumunda değişikliğe yol açmıştır. Fatin Rüştü Zorlu statüko korunmazsa Ada'nın Türkiye'ye verilmesi gerektiğini söylemiştir. Çıkan olaylarla birlikte İngiltere de devreye girmiş fakat Makarios anlaşmaya yanaşmayıp şiddet politikasına devam edince sürgün edilmiştir. (İsmail Sabahattin, 1992)

GİRİŞ

Kıbrıs sorunu uzun yıllardır Türkiye'nin ve dünyanın çözülemeyen problemi olagelmiş, konu hakkında gerek uluslararası arenada gerekse doktrinde çeşitli tartışmalar yapılmıştır. Tartışmaların AB, BM gibi uluslararası örgütler önünde ilerlemesi, Türk-Yunan ilişkilerine yansımaları, uluslararası hukuk bağlamında tezler üretilmesi, enerji paylaşımının yapılmaya çalışılması, büyük güçlerin şahsi politikalar gütmeleri nedeniyle çok boyutlu olduğu açıktır. Yazımızda problemlerin neler olduğunu, hangi tezlerin savunulduğunu, uluslararası hukuk ve politika boyutunu, Türk iç politikasına olan etkisi kapsamında ele alacağız. Mesele iki şekilde incelenebilir: Birincisi belirli başlıkların ele alınıp derinlemesine analiz edilmesi, ikincisi ise birden çok başlığı daha yüzeysel ele alıp bağlantılar kurarak panorama sunulması. Yazının hacmini ve tatmin ediciliğini düşünerek ikincisini tercih ettik.

1957 yılı itibariyle Demokrat Parti Ada'nın Türkiye'ye verilmesinden vazgeçerek taksim tezini savunmaya başlamıştır. Bu teze göre Türkler bölgede herhangi bir azınlık statüsünden çıkarak yeni düzenin kurucu ortağı durumuna getiriliyordu. Aynı zamanda Enosis yolu da kapanmış olacaktı. Türk toplumu bu tezi sahiplenmiştir. İstanbul'da 300 bin kişilik miting yapılmış, "Ya Taksim Ya Ölüm!" sloganları atılmaya başlanmıştır. Demokrat Parti'nin ısrarlı baskıları sonucu BM Kıbrıs sorununda Türkiye'nin kilit rol oynadığını kabul etmiştir.(Evangelos Averoff, 1986) Yunanistan masaya oturmak zorunda kalmıştır. 1959'da Londra Antlaşması'yla Kıbrıs Türkleri Kıbrıs Devleti'nin eşit kurucu ortağı haline gelmiştir. Türkiye bununla kalmamış aynı zamanda çok önemli olan Garantör Antlaşması'nı da imzalayarak bölge istikrarının ve Kıbrıs Türklerinin korunmasını teminat altına almıştır. Yeni düzen kurulmuş olsa da oldukça kısa sürmüş, Kıbrıs Devleti 1963'ten sonra Rumların ortaya çıkarttığı şiddet nedeniyle ayakta kalamamıştır. 1974 Kıbrıs Barış Harekatiyle birlikte önce Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin kurulması ardından da 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ismini almasıyla Kuzey Türk kesim resmen bağımsız bir devlet olduğunu ilan etmiştir.

b)Soğuk Savaş Dönemi ve Sonrası

Dünya savaşlarından yorgun çıkan İngiltere sömürgelerini teker teker kaybederek dünya siyasetinde gerileme dönemine girerken ABD bir süper güç olarak ortaya çıkmıştır. ABD'nin soğuk savaş boyunca aldığı tavır NATO endeksliydi. ABD, NATO aracılığıyla Sovyetler Birliği'ni coğrafi ve askerî olarak çevrelemeye çalışıyordu. Kıbrıs'ın bu çevrelemenin güney cephesi olması nedeniyle önemi büyüktü. Bu nedenle ABD NATO içerisinde bulunan Yunanistan ve Türkiye arasında gerilimin çözülmesini isterken statükoyu koruma yoluna giderek NATO içinde çatlak oluşmamasına gayret göstermiştir.

Soğuk Savaş döneminde dünya siyasetine iki kutupluluk hakimdi. Kutuplardan birisi ABD önderliğindeki Batı demokrasileri iken diğeri Sovyetler önderliğindeki sosyalist devletlerdi. Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle tek kutupluluk bir süre devam etmiş ardından yerini çok kutuplu bir dünyaya yani her aktörün uluslararası siyaset dengesine etki edebildiği bir dönem başlamıştır. (Krauthammer, 2004) Bu dönemle birlikte iki kutubun bir anlamda dondurduğu sorunlar çözülerek ortaya çıkmış, Körfez Savaşı'yla birlikte Orta Doğu dünya siyasetinde önemli bir yer edinmiş, AB ve ABD petrol ihtiyacını Ortadoğu'dan karşılarken Kıbrıs bu coğrafyaya yakınlığıyla gündeme gelmiştir. Petrolün Akdeniz Havzası'na akıtılarak Avrupa'ya taşınması planında Kıbrıs stratejik önemini devam ettirmektedir.

c) Türkiye-AB ilişkilerinde Kıbrıs Meselesi

1995 yılından itibaren AB Kıbrıs meselesinde etkin olmaya başlamıştır. Yunanistan, Rum Kesimi'nin AB üyeliğini Türkiye'nin AB süreci ile ilişkilendirmiştir. Buna göre Yunanistan, Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği Antlaşması'na ses çıkarmayacak Türkiye de Kıbrıs Rum kesiminin tüm Ada'yı temsilen AB üyesi olmasını garanti edecekti. Süreç bu şekilde işlemiş ve Kıbrıs Rum kesimi Ada'yı temsilen AB üyesi olmuştur. Türkiye Gümrük Birliği'ne kabul edilirken AB üyeliği hayalini güçlendirmişti.

AB Komisyonu Ada'nın tamamını temsil eden Kıbrıs Cumhuriyeti sıfatıyla AB'ye tam üyelik başvurusunda bulunan güney kesimini geri çevirmemiş ve başvuruyu kabul etmiştir. Halbuki Kıbrıs Cumhuriyeti iç egemenliğe sahip olmadığı için devlet değildir. Güney kesim sadece kendi adına başvuru yapabilir. AB'nin kabulü uluslararası hukuk açısından değil siyaseten açıklanabilecek bir olgudur.

AB, güney kesimin AB'ye entegre olmasıyla ekonomik ve sosyal olarak ciddi fark yaratacağını, kuzey kesimin ve Türkiye'nin AB üyesi olmanın faydalarını anlayarak kendi sundukları çözümleri onaylamak zorunda kalacaklarını düşünüyordu. Böylece AB desteğine dayanan Rum tarafı çıkarlarını maksimize ederek Türk tarafının isteklerini reddetmesi olağandı. Bununla birlikte AB düşüncesinde yanılmış, Türkiye taksim tezini sürdürmeye devam etmiştir.

d)Annan Planı

Kıbrıs meselesini sonuca ulaştırmak için dönemin BM Genel Sekreteri Kofi Annan bir plan hazırlamıştır. Plana göre Rum ve Türk tarafı iki kurucu devlet oluşturarak Federasyon'u meydana getirecekti. Çift kanatlı mecliste Senato'da eşit temsil öngörülürken Temsilciler Meclisinde nüfus temelli temsil olacaktı. Rum kesimi federe devletlere verilen yetkilerin geniş olduğundan ve Türk askerinin tamamen bölgeden çıkmamasından şikayetçiydi. Türkiye tarafı ise kademeli olarak Türk askerinin çekilmesinden ve Kıbrıs'ta iki devletliliği ortadan kaldıracak sıkı bir federasyondan şikayetçiydi. Buna karşılık KKTC kendisine yönelik ambargoların kalkacağını, bir devlet olarak tanınacağı beklentisiyle planı desteklemiştir. Rum kesiminin ise desteklemesi için ortada hiçbir sebep yoktu. Tüm Ada'yı temsilen AB'ye katılmışlardı ve dünya tarafından tanınıyordu. Referandumda KKTC tarafından %64.9 evet çıkarken güneyden %75.8 hayır çıktı. Böylece Annan Planı rafa kalktı. Türkiye planı desteklediği için AB üyeliği konusunda önünde Kıbrıs sorunu olmaması beklentisine girerken güney kesim ciddi sorunlar çıkarmaya devam etti. (Özbudun-Hale, 2009)

B) KKTC'nin ve Kıbrıs Devleti'nin Devlet Niteliği ve Uluslararası Hukukta Tanınma

Uluslararası hukukta devletlerin tanınması konusunda iki çeşit teori vardır: Kurucu teori ve açıklayıcı teori. Kurucu teoriye göre bir devletin devlet olabilmesi için diğer devletler tarafından tanınması şarttır. Açıklayıcı teoriye göre ise böyle bir şart söz konusu değildir. (Işıl Özkan, 2017)

1933 tarihli Montevideo sözleşmesine göre devlet olmanın 4 şartı vardır: 1)Sürekli nüfus (İnsan unsuru) 2)Belirli bir toprak parçası (ülke unsuru) 3)Hükümet (Egemenlik unsuru) 4)Diğer devletlerle ilişki geliştirme kapasitesi. Bu anlaşmaya göre devletlerin tanınmasının devlet niteliği üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. (Kıran, 2015) Doktrindeki geleneksel görüşe göre de açıklayıcı teori geçerlidir yani devlet 3 asli unsurdan meydana gelir: Ülke, topluluk ve egemenlik. Tanınma şart değildir. Ayrıca kurucu teori içerisinde de devletin kabulü için kesin bir ölçüt veya norm tespit edilememiştir (Anayurt, 2021)

Bu bilgiler ışığında KKTC'nin devlet sıfatına sahip olduğunu buna karşılık Kıbrıs Devleti'nin egemenliğe sahip olmadığı için devlet olamayacağı sonucuna varabiliriz. Gerçekten de Kıbrıs Devleti adanın her tarafında egemenlik yetkisine sahip değilken Güney kesimin Kıbrıs Devleti'ni temsilen AB'ye üye olabilmesi uluslararası hukuk açısından açıklanabilecek bir durum olmamakla birlikte ancak siyasi bir olay olarak ele alınabilir.

C) Türk Dış Politikasına Etkisi

Kıbrıs'ın dış politikamızdaki yerine bakıldığında öncelikle tarihsel bağ ve kan bağı ortaya çıkar. Türkiye gerek Bulgaristan Türkleri konusunda gerek Kıbrıs Türkleri konusunda gerekse Kuzey Irak Türkleri konusunda benzer hassasiyetler göstermiştir.

Belli bir döneme kadar Türk dış politikası edilgen ve reaksiyoner refleksler göstermiştir. Kıbrıs meselesi de bundan payını almıştır. Türkiye uzun dönemli bir Kıbrıs stratejisi geliştirmek yerine kriz anlarında tepkisel kararlarla meseleyi yürütmeye çalışmıştır. 1964 Johnson mektubu ve devamındaki süreçte NATO'dan bağımsız deniz politikalarına yönelse de stratejik bir süreklilik görülmemektedir. Aynı zamanda Soğuk Savaş'ın iki kutuplu sisteminin bir tarafı seçme dayatması Kıbrıs sorununda etkili olmuştur.

Kıbrıs sorununun dış politikada olumlu etkileri de vardır. Türkiye Cumhuriyeti Batı'yı 1964 ve 1974 krizlerinde karşısına alarak Batı ile entegre olma ve NATO ittifakına bağlılık konusunda esneklik göstererek Batı'dan bağımsız politika geliştirme kapasitesini arttırmıştır. Johnson mektubuyla yalnız kaldığını gören Türkiye üçüncü dünya ülkeleri ile de iyi ilişkiler geliştirme konusunda bilinç kazanarak tek boyutlu bir dış politikanın kırılabilirliğinin farkına varmıştır. Aynı zamanda NATO'ya askerî alandaki bağımlılık da sorgulanmış, ASELSAN gibi yerli ve millî atılımlarda bulunulmuştur. Buna karşın Türkiye'nin enerjisini harcaması, güvenlik politikasının Yunanistan'a endekslenmesi, AB'ye girişte aleyhimize bir koz olarak masada tutulması gibi dezavantajları da beraberinde getirmiştir.

Sonuç

Kıbrıs sorunu 1950'li yıllardan başlayarak günümüze kadar uzanan problemler demeti olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özellikle bölgedeki Rumların ve Yunanistan devletinin kışkırtmaları, şiddet yanlısı politika gütmeleri, ENOSİS'in peşinden koşmaları barış ve güven ortamını bozarak diğer uluslararası aktörlerin ve Türkiye'nin dikkatini çekmiştir. Türkiye 1877 yılına kadar bölgeye fiilen hakim olup 1923 Lozan Anlaşması'na kadar resmen elinde tutan bir devlet olarak tarihsel bağlara sahipken aynı zamanda Türk nüfusunun çıkarlarının söz konusu olması nedeniyle kan bağı mevcuttur. AB, bilhassa Yunanistan ve güney kesim Kıbrıs meselesini Türkiye'nin üyelik talebine karşı bir koz olarak kullansa da Türkiye siyasî baskılara karşı gelerek taksim tezini sürdürmeye devam etmiştir.

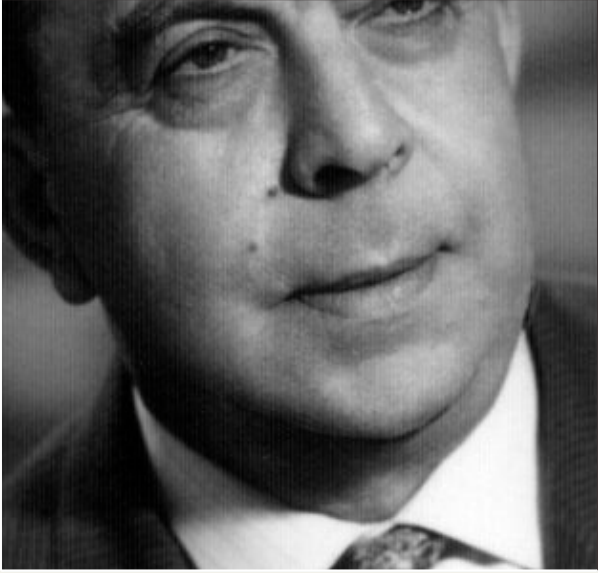
•Ortadoğu'daki petrolün önem kazanması ve Avrupa'ya nakli meselesi, Akdeniz ticareti ve doğalgaz kaynaklarıyla jeopolitik önemini devam ettirmesine rağmen mesele adeta dondurulmuş gibidir. Annan planı, iki toplumlu devlet gibi çözümler Rum kesiminin karşı çıkışıyla sonuç vermemiştir. Bugün itibarıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türkiye dışında hiçbir ülke tarafından tanınmamaktadır. Bununla birlikte KKTC, Türk Devletleri Teşkilatı'na gözlemci sıfatıyla katılarak dünyanın kendisine karşı olan tutumunu kırmaya çalışmaktadır. Ülkesi, egemenliği ve millet unsuruyla tam bir devlet olan KKTC ile Türkiye Cumhuriyeti uluslararası arenada çıkarlarını savunmaya devam edecektir.

Şakal 2020 mezunudur. Aynı yıl Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girmiştir. 2024 yılı itibarıyla mezun olup Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku alanında tezli yüksek lisansa başlamıştır. Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalından Araştırma Görevlisi olarak kabul almıştır.

Kaynakça

- AGUN, Hüseyin. *Demokrat Parti İktidarının Kıbrıs Politikası (1950-1960)*. Ankara: Demokratlar Kulübü Yayınları No:13, 1997
- AKGÜN, Sibel; Uluslararası Hukukta Tanınma Kavramı Çerçevesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türk Devletleri Teşkilatı İlişkisi, *Sakarya Üniversitesi Türk Akademi Dergisi*, 2023
- ALGÜR, Betül; Kıbrıs ve Doğu Akdeniz'deki Son Uluslararası Gelişmeler Işığında Değişen Türkiye, ABD ve NATO Politikaları, *Anadolu Strateji Dergisi*, 2020
- ANAYURT, Ömer; *Anayasa Hukuku Genel Kısım*, Seçkin Yayınevi, 2019
- ARMAOĞLU, Fahir. *Kıbrıs Meselesi 1954-1959 Türk Hükümeti'nin ve Kamu Oyununun Davranışları*, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, Ankara, 1963.
- ARSAVA, Füsün, *Kıbrıs Sorununun Uluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi*, Cilt: 51 Sayı: 01, 1996
- AVEROFF, Eangelos, *The Lost Opportunities; The Cyprus Question(1950-1963)*, Aristide D Caratzas Publication, Cyprus, 1986.
- BULUNÇ, Ahmet Zeki; *Kıbrıs Politikasının Amman Belgesi ile Başlayan Kırılma Noktaları*, *Akademik Bakış Cilt 1 Sayı 1*, Kiş 2007
- DAVUTOĞLU, Ahmet; *Stratejik Derinlik*, Küre Yayınları, 2014
- DEĞERLİ, Esra; *Demokrat Parti Döneminde Türkiye'nin Kıbrıs Politikası (1950-1960)*, *Akademik Bakış*, Cilt 6 Sayı 11, 2012
- DOĞAN, Nejat; BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VE AVRUPA BİRLİĞİ KARARLARINDA KIBRIS SORUNU, *Akdeniz İ.L.B.F. Dergisi* (4) 2002, 84-106
- FIRAT, M. (1997). 1960-1971 Arası Türk Dış Politikası ve Kıbrıs Sorunu, Ankara.Siyasal
- GEÇİKLİ, Murat; *Kıbrıs Sorununun Uluslararası Boyut Kazanması*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, 2024
- GERGER, Haluk. *Türk Dış Politikasının Ekonomi Politikası: "Soğuk Savaş"tan "Yeni Dünya Düzeni"ne*. İstanbul: Belge Yayınları, 1998
- İSMAIL, Sabahattin. *Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Doğuşu-Çöküşü ve Unutulan Yıllar (1964-1974)*, KKTTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Yayınları, Lefkoşe, 1992.
- KASIM, Kamer. "Soğuk Savaş Dönemi Sonrası Kıbrıs Sorunu". *Akademik Bakış*
- KAYA, Ş. (2007). *Uluslararası Deniz Hukuku Kapsamında Doğu Akdeniz'in Hukuki Statüsü ve Türkiye Cumhuriyeti için Stratejik Önemi*, *Stratejik Araştırmalar Dergisi*
- KIRAN, A. (2017). *Uluslararası hukukta devletleri tanıma ve tanıma teorileri*. Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (3
- KRAUTHAMMER Charles. "The Unipolar Moment", *Foreign Affairs*, Cilt. 70, Sayı. 1, Bahar 1991, ss. 23-33.
- MANİSALLI, Erol, *Dünden Bugüne Kıbrıs*, İstanbul, 2000
- ÖZBUDUN, Ergun, *Hale William Türkiye'de İslamcılık, Demokrasi ve Liberalizm: AKP Olayı*, Doğan Kitap, 2010,
- SUR, Melda; *Uluslararası Hukukun Esasları*, Beta Yayınevi, 2022

Dr. Fazıl Küçük

Dr. Fazıl Küçük; devlet adamı, siyasetçi, toplum lideri, hekim ve gazetecidir. Fazıl Küçük aynı zamanda Kıbrıs halkı için bir önder niteliğindedir. Lider kişiliği ve halkı kandırmadan yönlendirmesi öne çıkan kişilik özelliklerindedir.

Fazıl Küçük Lefkoşalı bir ailenin yedi çocuğundan ikincisi olarak dünyaya gelmiştir. İlkokulu Haydarpaşa'da bulunan "Tarakçı Mektebi"nde tamamlamıştır. Ardından ortaokul diye bilinen ve lise seviyesinde eğitim veren idadiye devam etti. İdadiden mezun olmasına iki yıl kala öğrenimini yarıda bırakarak geriye kalan kısmını İstanbul Özel İstiklal Lisesi'nde tamamlayıp 15 Ağustos 1926 tarihinde mezun oldu. İstanbul Darülfünun (Üniversitesi) Tıp Fakültesi'nin birinci sınıfını tamamladıktan sonra 12 Haziran 1929'da okul ile ilişkisini kesip, ilk olarak Fransa ve daha sonra İsviçre'ye giderek Lozan Üniversitesi'nde tıp öğrenimini tamamladı. Lozan kliniklerinde ihtisas görerek dahiliye uzmanı oldu. 1937 senesinin Mayıs ayında çok sevdiği Kıbrıs'a dönerek Lefkoşa'da serbest hekim olarak çalışmaya başladı. İngiltere'den mezun olmayan hekimlerin özel klinik açmayacağı belirtilmesi üzerine kamu hastanelerinde görev yapması istenmiş, ancak sömürge yönteminin emrinde çalışmayacağını belirterek reddetmiştir. Kısa bir süre sonra sömürge yönetimi tutumunu değiştirmiş ve özel klinik açmasına izin vermiştir. Sömürge yönetiminin ayrımcı tutumuna karşı kliniğinin dış duvarına "İsviçre'den Mezun" olduğuna ilişkin levha asmış ve tepkisini dile getirmiştir. Günümüzde de bu levha aynı yerinde durmaktadır.

Yaşadığı ortamlar ve aldığı eğitimler sonucunda Fransızca, İngilizce ve Yunanca bilse de Türk kimliğine ve kültürüne önem verdiğini her fırsatta vurgulamıştır. Sadece siyaset ve tıp alanında değil, sosyal ve dil alanlarında da kendini geliştirmiştir. Kıbrıs Türkü gençlere " Dr. Fazıl Küçük Bursu" tahsil edilmesini sağlamış ve onları topluma kazandırmaya çalışmıştır.

Üniversite zamanlarından beridir Kıbrıs'taki Türk halkının sorunlarıyla ilgilenen ve Kava'nın Meclisinin Türk üyelerine karşı siyasî tutum takınan Dr. Küçük, Ada'nın atanmış sömürge valilerince yönetilmesine karşı çıkmıştır. Ada'ya dönmesiyle birlikte Masum Millet ve Söz gazetelerinde Kıbrıslı Türklerin sorunlarıyla ilgili makaleler yazmaya ve çözüm önerileri sunmaya başlamıştır. Bu sırada Kıbrıs Türk halkının tek lisesi olan Türk Lisesi'nin İngiliz idareciler tarafından yönetilmesine karşı çıkmış ve yazılarını bu minvalde yayımlamıştır. Ona göre Kıbrıs Türk halkının Ada'da var olabilmesi için kendi müesseselerine kayıtsız şartsız hâkim olması gerekmektedir. Gerçi Kıbrıs Türk halkının köklü sorunlarına ondan önce değinen liderler olsa da bu sorunların çözümü, ancak onun döneminde olmuştur.

Genç bir doktor olarak Ada'ya geldiği günden itibaren hem Kıbrıs Türk halkının sorunlarıyla ilgilenmiş, hem de hekimlik mesleğini icra etmeye çalışmıştır. Güçlü kişiliği ve mücadeleci tavrının yanı sıra Atatürk ilkelerine ve Türk kimliğine olan bağlılığıyla da dikkatleri çekmektedir. 21 Mart 1943'te ilk kez siyasete atılmış ve altı yıllığına Lefkoşa Belediye Meclisi azalığına seçilmiştir. Bu seçim, Rumların Enosis isteklerini bahane ederek 1931'de isyan etmelerinden ve İngiliz sömürge yönetiminin Ada'da uyguladığı yasaklardan sonra yapılan ilk seçim olması, bu süreçten başarıyla çıkılması ve muhaliflerine karşı zafer kazanması açısından önemlidir. Ada'da çeşitli sebeplerden ötürü Türkçe gazetelerin yayınlanmaması üzerine Kıbrıs Türk halkının haklarını korumak, toplumsal mücadeleye liderlik etmek ve Türk varlığını korumak amacıyla 14 Mart 1942'de "Halkın Sesi" gazetesini çıkartmıştır. Bu gazeteyle Ada'daki Türklerin haklarını savunabileceğine inanmaktadır. Gazetesinde sömürge yönetimini eleştiren yazıların yayımlanması üzerine sömürge idarecileri tarafından İngiliz karşıtı (anti-British) olarak yaftalanmış ve gazetesi üç ay süreyle kapatılmıştır. Bu süre zarfında gazeteyi basacak kâğıt bulmakta zorlanmış, sömürge yönetiminin kâğıt vermemesi üzerine ise bu ihtiyacını karaborsadan fahiş fiyatla karşılamak zorunda kalmıştır. Bu sorun, Sömürgeler Bakanlığı'na yaptığı şahsi müracaatıyla aşılmış olsa da elindeki maddi birikiminin erimesine neden olmuştur. Bu zaman diliminde Halkın Sesi'nin kâğıt ihtiyacı bakkalarda kullanılan ambalaj kâğıdıyla karşılanmıştır.

"Ben tarafsız değilim; (aksine) tarafım; ama bağımsızım!" sözleriyle gazetecilik mesleğine önem verdiğini ve gazetesini üçüncü çocuğu olarak gördüğünü belirtmiştir..

Halkın Sesi gazetesi, Kıbrıs Türk basın tarihinde yayımlanan en uzun ve kesintisiz tek gazetedir. Bütün baskılara rağmen gazetesini kapatmayan Dr. Küçük, Kıbrıs Türk mücadele tarihinde önemli bir yere sahiptir. Kıbrıs'ın geleceği için her şeyi yapmayı göze alan Küçük bu yolda partililik yapan dostlarıyla bile arasını açmak zorunda kalmıştır. 18 Nisan 1943'te kurulan "Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu"na iştirak etmiştir. Bu kurumun ileri gelenleriyle anlaşmazlığa düştüğünden bu kurumdan istifa etmeyi tercih etmiş ve mücadelesini aktif bir şekilde sürdürebilmek için 23 Nisan 1944'te "Kıbrıs Millî Türk Halk Partisi (KMTHP)"ni kurmuştur. KMTHP, Kıbrıs'ta Türkler arasında kurulan ulusal kimliğe sahip ilk siyasî parti olması açısından önemlidir. Onun ifadesine göre bu partinin temel gayesi "kanuni ve meşru yollardan yürüyerek, cemaatimiz için salah ve refah çarelerini aramaktır". Aynı yıl içinde sömürge yönetiminin Ada'da en eski müesseselerinden olan evkafın Türk toplumuna devredilmesiyle ilgili büyük bir gösteri düzenlemiştir. Bu gösteri, Ada sathında toplumsal bilincin millî mücadeleye dönüştüğü ilk kıvılcım olarak değerlendirilmektedir. Onun gayretleri ve liderliği sonucunda İngiliz sömürge yönetimi Kıbrıs Türk halkının isteklerine cevap vermek zorunda kalmıştır. Daha sonraki yıllarda KATAK ve KMHTP birleştirilmiş, ve 23 Ekim 1949'da Kıbrıs Millî Türk Birliği (KMTB) adını almış ve Dr. Küçük, ilgili kurumun Genel Sekreterliğine seçilmiştir. Aralıksız 15 yıl mücadele etmesiyle Evkaf yönetimi, Kıbrıs Türk halkına devredilmiş ve Dr. Küçük, 14 Nisan 1956'da Evkaf Yüksek Konseyi Başkanlığı'na getirilerek, Evkaf binasına Türk bayrağını çekirmiş ve avlusuna Atatürk büstünü diktirtmiştir. Bu görevini, cumhurbaşkanı yardımcısı olduğu dönemde de sürdürmüştür. Siyasî hayatında sömürge yönetiminin Kıbrıs Türk halkına yönelik tutumunu ve yaptığı haksızlıkları tenkit eden Dr. Küçük'ün aleyhine açılmış 47 kamu dâvası bulunmakta olup, bu dâvalardan birçok kez cezaya çarptırılmıştır. Kıbrıs Halkı'nın her daim sesi ve öncüsü olan Fazıl Küçük, bu çabasının karşılığını sadece Halkın sevgisi ile değil, aynı zamanda gördüğü cezalar ve aleyhine açılan davalarla da almıştır.

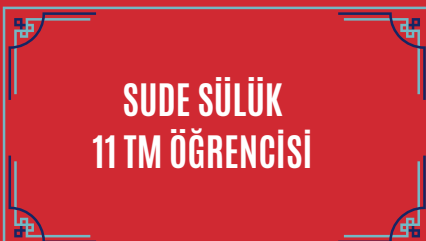
Yunanistan'ın Kıbrıs'ı işgal etmeye çalışması üzerine mücadelesini harlayarak, daha önce kurduğu KMTB adındaki siyasal oluşumu, 15 Ağustos 1955'te Kıbrıs Türk'tür Partisi'ne dönüştürmüştür. Bu andan itibaren hem parti başkanı, hem de Kıbrıs Türk halkının tek lideri konumuna gelmiştir. 1955'te İngiltere'nin çağrısı üzerine Londra'da yapılan Türk, İngiliz ve Yunan Dışişleri Bakanlarının katıldığı üçlü konferansa gözlemci üye sıfatıyla davet edilmiştir. İngiltere'de 5.000 kişinin iştirak ettiği Trafalgar Meydanı'nda közü haralayacak bir konuşma yaparak, Kıbrıs Türk halkının var oluş mücadelesini ve toplumsal haklarını uluslararası kamuoyuna adeta bir haykırışla duyurmuştur.

Kıbrıs meselesiyle ilgili olarak Türk hükümetleriyle yakından ilişki kurarak, Türkiye'nin Kıbrıs'a yönelik politikalarını belirlemede yardımcı olmuştur. Fikirlerinin Türkiye'de benimsenmesi üzerine Anadolu'nun dört bir yanında "Ya Taksim, Ya Ölüm" mitinglerine katılmış, bu surette Kıbrıs dâvasını Türk hükümetlerine ve kamuoyuna mal etmiştir. Şüphesiz ki, onun liderliğinde yapılan mücadelenin en önemli sonuçlarından birisi Kıbrıs meselesini Türk hükümetlerine ve kamuoyuna benimsetmiş olmasıdır. Ona göre Kıbrıs dâvasını Türkiye'ye mal etmeden Ada'daki Türk halkının İngilizlere ve Rumlara karşı korunması mümkün değildir. Çünkü, Kıbrıs demek; Türkiye demektir. Yeni kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nde, Kıbrıs Türk halkını temsilen Cumhurbaşkanlığı Muavinliğine seçilen ilk Türk lider olarak tarihe geçmiştir. Rakipsiz olarak 3 Aralık 1959'da seçildiği bu görevine, ancak Rum saldırılarının başladığı 1963 Aralık ayına kadar devam etmiş ve ondan sonra kağıt üzerinde kalmıştır. Rakipsiz bir şekilde seçilmesi, halkın ona olan sadakatinin ve bağlılığının en büyük göstergelerindedir. Küçük, Kıbrıs mücadelesindeki başbuğ görevindedir. Rum tedhişinin Türklere yönelmesiyle birlikte Kıbrıs Cumhuriyeti tüm emeklere rağmen yıkılmış ve Kıbrıslı Türkler, kurucu ortağı olduğu Cumhuriyetten dışlanmak durumunda kalmıştır. Bunun üzerine Kıbrıslı Türkler, "Genel Komite" adında kendilerine has yönetimlerini kurmuşlar, yasama ve yürütme güçlerini kendi üzerlerine almışlar ve Dr. Küçük'ü bu komitenin başkanlığına getirmişlerdir. Başkanlığı sırasında Ada'da yaşanan Rum saldırılarını önlemek ve Kıbrıslı Türklerin güvenliğini sağlamak amacıyla 30 Aralık 1963'te Lefkoşa'nın Türk ve Rum kesimlerini ayıran "Yeşil Hat Memorandumu"nu imzalamak zorunda kalmıştır. Türkiye'deki Kızılay Genel Merkezi'yle temas geçerek Kıbrıs'ta İlk Yardım Hastanesini kurdurtmuş, ardından sağlık personeli, ilaç, tıbbî malzeme, kan, gıda, çadır, battaniye, giyim vb. yardımların hava ve deniz yoluyla Ada'ya ulaştırılmasını sağlamıştır. Aynı zaman dilimi içinde evini terk etmek zorunda kalan Türkler için göçmen evlerinin yapılmasını sağlamıştır. Fazıl Küçük kendisi de bir doktor olarak sağlık için, elinden gelen tüm imkanları özverili bir şekilde kullanmıştır. Tüm bu olanlardan sonra Fazıl Küçük, siyasetten uzak kalmıştır ve hiçbir siyasi partiye adının geçmesini istememiştir. Tüm hayatı boyunca Türkiye'ye hudutsuz bağlılık ve güven duygusu besleyen Dr. Küçük, Mustafa Kemal Atatürk'e ve Türk milliyetçiliğine bağlı kalmış, buna karşın Enosis'e ve İngiliz sömürge yönetimine karşı mücadelesini sürekli canlı tutmuştur. Buna istinaden Türkiye için hayati olduğu kadar şeref ve haysiyet meselesi olan Kıbrıs dâvasının, Türkiyesiz hiçbir zaman halledilemeyeceğini belirterek, bu süreç zarfında Türkiye ile Kıbrıs Türkleri arasında "gönül bağı" kurmaya çalışmıştır. 53 yıllık mücadelesi sonunda, 15 Kasım 1983'te KKTC'nin ilanını büyük bir heyecanla karşılamış ve hastalığının devam etmesine rağmen hayata yeniden doğmuş gibi mutlu olduğunu belirtmiştir. Cumhuriyetin ilanında kısa bir süre sonra 15 Ocak 1984'te tedavi gördüğü Londra'da hayatını kaybetmiş olup, cenazesi KKTC'ye getirildikten sonra Cumhuriyet Meclisi'nde iki gün boyunca katafalkta kalmış, 23 Ocak günü Lefkoşa'daki geçici kabrine devlet töreniyle gömülmüş ve ardından ebedi istirahatgâhı olan Anıttepe'ye Aralık 1989'da defnedilmiştir.

Dr. Küçük'ün adının, KKTC ve Türkiye'de çeşitli kurum ve kuruluşlara verilerek yaşatılmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede Türk Silahlı Kuvvetlerinin girişimi ile şahsına "Kıbrıs Üstün Cesaret ve Feragat Altın Madalyası" tevdi edilmiş, ailesi tarafından kurulan vakıf ve müzeyle adı ebedileştirilmiş ve anısına hürmeten Halkın Sesi gazetesinde vefat tarihi olan 15 Ocak ve doğum tarihi olan 14 Mart günlerinde başyazı sütünü boş bırakılarak yayımlanmıştır.

Fazıl Küçük, gerek halkını her daim korumasıyla, gerekse herkese örnek olabilecek liderlik ve cesaretli olması vasıflarıyla herkese örnek olmuş bilakis Kıbrıs Halkının Sesi olmuştur.

Tüm Kıbrıs Şehitlerimizin Ruhları Şad Olsun.

KAYNAKÇA

https://tr.wikipedia.org/wiki/Fazıl_Küçük <https://mucahit.gov.ct.tr/Liderlerimiz/DrFazilKucuk>
<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/fazil-kucuk-1906-1984/> <http://www.mebnet.net/kucuk-hayati>
<https://avesis.marmara.edu.tr/yonetilen-tez/dba8e22d-5970-4440-8b5f-fb96b8856d49/dr-fazil-kucukun-siyasi-hayati> <https://www.aa.com.tr/gundem/kibris-turk-halkinin-ozgurluk-mucadelesinin-lideri-dr-fazil-kucukun-vefatinin-38-yili/2473722>

ENOSİS VE EOKA

İnsanların eğitime aç ve muhtaç olması, eğitimsiz bir dünyanın gelişmekten yoksun olacağı gerçeğiyle birlikte Ata Enosis , Yunan Megali İdeası'nın hedeflerinden biridir. İlk olarak Megali İdea söylemini açıklamak gerekirse Yunanların kendilerine ait olduğunu iddia ettikleri bölgeleri Yunanistan ile birleştirme ve Bizans İmparatorluğu'nu diriltme yolundaki hedeflerini ifade eder. Megali İdea, Yunan şair ve ulusal kahramanlarından Rigas Ferreros tarafından ilk kez 1791'de bir harita olarak ortaya konulmuş, bu haritada Yunanistan'ın bağımsızlığı ve ardından sahip olması gereken yerler çizilmiştir. Batı Anadolu, Batı-Doğu Trakya, Ege Adaları, Girit, Rodos, Kıbrıs hatta İstanbul Yunan toprakları olarak gösterilmiş ve tüm bu bölgeler alınması gereken yerler olarak ifade edilmiştir.

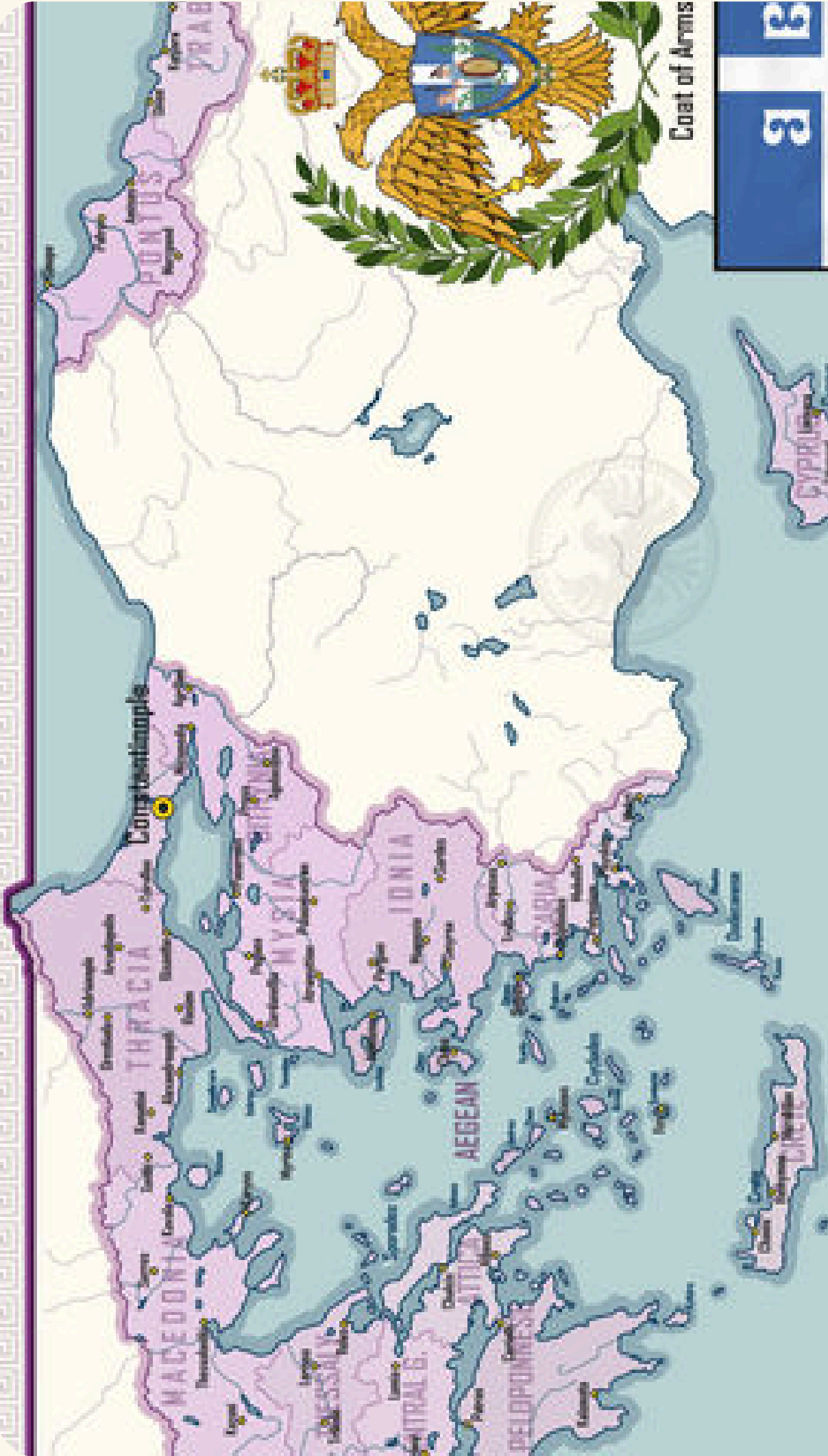
Kıbrıslı Rumlar, Yunan olduklarını düşündükleri için Enosis , Kıbrıs'ta geniş kitlelere hitap etmiştir. Enosis'i kısaca Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanması isteği olarak tanımlayabiliriz. Bu durum Kıbrıs'taki huzur ve barış ortamının bozulmasına, adanın gerçek sahibi Türklerin üçüncü sınıf vatandaş muamelesi görmesine sebep olacaktır. Bu noktada Enosis kavramına bir açıklama daha getirmek gerekebilir. Dünyada bazı kaynaklar Enosis kavramını sadece Kıbrıs'ın Yunanistan'a katılması olarak ele alırken bazı kaynaklar bunu daha geniş ele almaktadırlar. Onlara göre örneğin Girit'in Yunanistan'a katılması da Enosis'e dahildir. Bu şekilde farklı görüşler olmakla birlikte Türkiye'de Enosis genel olarak Kıbrıs bağlamında ele alınmaktadır.

İngilizlerin Rumlara karşı olan özgürlükçü tutumu Rumların Enosis hayallerini tetiklemiştir. Rumlar Kıbrıs'ı diplomatik olarak ele geçiremeyeceklerini anladıklarında EOKA isimli terör örgütünü kurmuşlardır. EOKA militanları Enosis'i desteklemeyen herkesi kendilerine düşman bilerek saldırılarına 1 Nisan 1955'te başlayıp 20 Temmuz 1974'e kadar sürdürmüştür. Bu saldırılara örnek vermek gerekirse tarihe Kanlı Noel olayları olarak geçen saldırılarda Lefkoşa'da 92 Türk katledilirken 146 Kıbrıs Türkü yaralandı, 23 Aralık 1963 tarihinde Lefkoşa'nın Ayvasıl köyünde esir alınan 21 Kıbrıs Türkü elleri bağlanarak katledilerek toplu mezara gömülmüştür. Aynı tarihlerde Rumlar Akritas planını hayata geçirmek için Küçükaymaklıda bir katliam yaptılar. Bu saldırıda 92 Türk öldü, 475 kişi yaralandı. Bu örnekler sadece olayların birazını bize gösterirken tamamına baktığımız zaman 364 Türk katledilirken 103 Türk köyü boşaltılmak zorunda kaldı. Bu insanlık dışı saldırılara karşı TMT kuruldu. Türk Mukavemet Teşkilatı , EOKA terör örgütüne karşı Türklerin kendilerini ve Kıbrıs'ta sahip olduğu toprakları savunmak için düşünce olarak 23 Kasım 1957, fiili olarak ise 31 Temmuz / 1 Ağustos 1958 yılında kurulmuştur. TMT'nin amaçları Kıbrıs Türklerinin can ve mal güvenliğini sağlamak, enosis'e karşı çıkmak, Türklere karşı yapılan saldırılara karşı koymak ve anavatana olan bağlılığı sürdürmektir. Tüm bu çabalarla beraber Türkiye'nin de garantörlükten doğan anayasal haklarını da kullanmasıyla bir hareket düzenlendi. Harp tarihinde bu hareketin adı Yıldırım Harekatı'dır. Bu hareket ile birlikte verilen onca çabayla Kıbrıs yeniden Türklerin oldu.

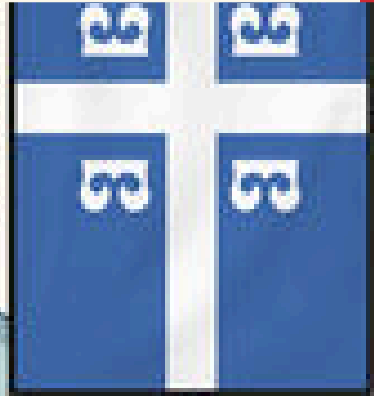
KAYNAKÇA

- <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/megali-idea/>
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/233457>
- <https://www.muharipgaziler.org.tr/kibris-baris-harekat/>
- <https://mavivatan.net/turk-mukavemet-teskilati-tmt/>
- <https://ytb.gov.tr/haberler/barisin-teminati-kibris-baris-harekat/>

**İLAYDA SİLA MERDİN: ŞAKAL 2023 MEZUNUDUR.
OKULUMUZDA PEK ÇOK PROJEDE YER ALMIŞTIR. İZMİR
DOKUZ EYLÜL HUKUK FAKÜLTESİNDE ÖĞRENİMİNE
DEVAM ETMEKTEDİR.**

Coat of Arms

Flag

Empire of Greece

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
 ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
 ΛΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Kıbrıs Türkleri ve TMT: Direnişin Kronolojik ve Derinlemesine İncelenmesi

1. Kıbrıs Adasının Tarihi ve Etnik Yapısı: Osmanlı Döneminden İngiliz İdaresine

Kıbrıs Adası, Akdeniz'in en büyük üçüncü adası olup, tarih boyunca stratejik önemi sebebiyle birçok medeniyetin egemenliği altına girmiştir. Özellikle 1571 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun adayı fethetmesiyle Kıbrıs'ta Türk varlığı kurumsal olarak başlamış ve Osmanlı, adayı yönetmeye başlamıştır. Osmanlı döneminde Kıbrıs, adil bir yönetim ve Müslüman-Hristiyan halkların bir arada yaşayabildiği bir ada olarak dikkat çekmiştir. Türkler, Kıbrıs'a fetihle birlikte yerleşmiş, Rumlarla birlikte yüzyıllar boyunca barış içinde bir arada yaşamışlardır.

Ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıflamasıyla birlikte, Kıbrıs üzerindeki kontrol azalmış ve 1878'de ada İngiltere'ye kiralanmıştır. İngilizler adayı doğrudan yönetmeye başladıktan sonra, özellikle Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanmasının ardından adadaki Rum nüfusu arasında Enosis (Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhaki) fikri giderek güçlenmeye başlamıştır. Enosis, 20. yüzyılın başlarından itibaren Kıbrıs Rumlarının ana siyasi hedefi haline gelirken, Kıbrıs Türkleri ise Osmanlı'dan miras kalan kimliklerini korumak ve Türkiye ile olan bağlarını sürdürmek istiyorlardı.

Enosis talebi, özellikle 1950'li yıllarda Yunanistan'ın adaya yönelik politikalarının sertleşmesiyle birlikte adada iki toplum arasındaki gerginliği artırdı. Bu dönemde Kıbrıs Rumları arasında Enosis fikrinin silahlı bir mücadele ile gerçekleştirilmesi gerektiğine dair inanç yaygınlaşmaya başladı. Rum Ortodoks Kilisesi ve Başpiskopos Makarios, Enosis'in ana savunucuları olarak öne çıktı. Başpiskopos Makarios, Yunanistan ile yakın ilişkiler kurarak adadaki Rum nüfusunun Yunanistan'a katılmasını sağlamayı amaçlıyordu.

1955 yılında, Kıbrıs Rumları, İngilizlere karşı bağımsızlıklarını kazanmak ve adayı Yunanistan'a bağlamak amacıyla silahlı bir örgüt kurdular: EOKA (Ethniki Organosis Kyprion Agoniston). EOKA'nın liderliğini General Grivas üstlendi. Grivas, Yunanistan'da eğitim görmüş bir subaydı ve Kıbrıs'taki Enosis hareketinin silahlı lideri olarak adını duyurdu. EOKA'nın amacı, İngilizleri adadan çıkarmak ve Enosis'i gerçekleştirmektir. Ancak bu hedef, Kıbrıs Türklerinin varlığını tehlikeye atan bir proje olduğundan, adadaki Türk toplumu için büyük bir tehdit oluşturuyordu.

EOKA, 1955'ten itibaren adada bombalı saldırılar, suikastlar ve şiddet eylemleri gerçekleştirmeye başladı. Bu şiddet eylemleri sadece İngiliz yöneticilere karşı değil, aynı zamanda adadaki Kıbrıs Türklerine karşı da yöneldi. EOKA'nın saldırıları Kıbrıs Türklerinin can ve mal güvenliğini tehlikeye soktu ve adadaki iki toplum arasında kalıcı bir ayrışma süreci başlattı.

2. Kıbrıs Türklerinin İlk Direniş Hareketi: Volkan ve TMT'nin Doğuşuna Giden Yol

EOKA'nın saldırıları karşısında Kıbrıs Türkleri kendi savunma örgütlerini kurma gereksinimi hissettiler. Bu doğrultuda ilk adım, Volkan adlı yeraltı örgütünün kurulması oldu. Volkan, 1955 yılında Kıbrıs Türk liderleri tarafından oluşturuldu ve EOKA'nın saldırılarına karşı koymayı amaçladı. Örgüt, adadaki Türk köylerini ve Türk nüfusunu koruma amacıyla kurulmuştu. Volkan'ın lider kadrosunda, ilerleyen yıllarda Kıbrıs Türk toplumu için büyük önem taşıyacak isimler yer aldı: Dr. Fazıl Küçük ve Rauf Denктаş bu isimlerin başında geliyordu.

Volkan, EOKA'nın saldırılarına karşı direniş örgütlemek ve Kıbrıs Türklerinin can güvenliğini sağlamak için önemli bir adım olsa da, silah ve örgütlenme gücü açısından yeterince etkili olamadı. Volkan, EOKA gibi geniş çaplı bir organizasyona karşı zayıf kaldı ve kısa sürede daha büyük bir direniş hareketine ihtiyaç duyulduğu anlaşıldı. Bu ihtiyaç sonucunda, Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT) kurulma kararı alındı.

Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT), 1 Ağustos 1958 tarihinde resmen kuruldu. TMT'nin kuruluş süreci, Türkiye'nin adadaki Türk nüfusuna yönelik güvenlik endişeleri doğrultusunda gelişti. Özellikle EOKA'nın Türk köylerine ve sivillere yönelik saldırıları karşısında, Türkiye'nin de Kıbrıs'taki Türkleri koruma yönündeki kararlılığı bu örgütün kurulmasında önemli bir rol oynadı. TMT'nin ana amacı, Kıbrıs Türklerinin can ve mal güvenliğini sağlamak, EOKA'nın saldırılarına karşı koymak ve Enosis'e karşı direniş organize etmektir.

TMT, Türkiye'nin gizli desteğiyle kuruldu. Örgütün ilk komutanı, Türkiye'den adaya gönderilen "Bozkurt" kod adlı Albay Rıza Vuruşkan oldu. Rıza Vuruşkan, TMT'nin askeri organizasyonunu oluşturdu ve adadaki Türk nüfusunun savunmasını planladı. TMT'nin lider kadrosunda, Kıbrıs Türk toplumunun siyasi ve askeri liderleri de yer aldı. Rauf Denктаş, TMT'nin siyasi liderliğini üstlenirken, Dr. Fazıl Küçük de örgüte siyasi destek sağladı.

TMT, kısa süre içinde köylerde milis güçleri kurarak adadaki Türk nüfusunu örgütlemeye başladı. Türkiye'den gizlice silah sevkiyatı yapılırken, Kıbrıs'ta Türk köylerine silah dağıtıldı ve yerel halk TMT saflarında eğitim aldı. TMT'nin örgütlenme stratejisi, her köyde bir direniş hücresi kurarak yerel halkı savunma amacı taşıyordu. Bu hücreler, köylerde silahlı nöbet tutma, EOKA saldırılarına karşı köylüleri uyarma ve gerektiğinde TMT'nin koordinasyonu altında silahlı müdahale etme görevleri üstleniyordu.

3. TMT'nin Yayınladığı Bildiriler: Halkı Bilgilendirme ve Örgütlenme Çağrıları

TMT, kuruluşunun ardından Kıbrıs Türk toplumunu bilgilendirmek ve direnişe katılımı artırmak amacıyla çeşitli bildiriler yayınladı. Bu bildiriler, örgütün amaçlarını açıklıyor ve Kıbrıs Türklerini TMT'ye destek vermeye davet ediyordu. TMT'nin ilk bildirisi, 1958 yılında yayımlandı ve şunları içeriyordu:

- Kıbrıs Türklerinin varoluş mücadelesi,
- Enosis'e karşı Türk toplumunun ortak direnişinin önemi,
- Türkiye'nin desteğiyle Kıbrıs Türklerinin korunacağı mesajı,
- Türk köylerinde silahlı direnişin zorunlu olduğu ve her bireyin bu mücadelede yer alması gerektiği.

Bu bildiriler, Kıbrıs Türk toplumu üzerinde büyük bir etki yarattı ve TMT'ye katılımlar hızla arttı. TMT, kısa süre içinde Kıbrıs Türk toplumunun bir savunma gücü olarak kabul gördü. Adada Rumlar ile Türkler arasındaki gerginlikler her geçen gün artarken, TMT'nin önemi de aynı oranda büyüyordu. Özellikle köylerdeki direniş hücreleri, EOKA'nın saldırılarına karşı önemli bir savunma hattı oluşturmaya başladı.

TMT'nin oluşumunda etkili olan diğer bir yapı ise Volkan örgütüydü. Volkan, Kıbrıs Türklerinin EOKA saldırılarına karşı ilk örgütlü direnişini simgeliyordu. TMT'nin kurulmasıyla birlikte Volkan, TMT'nin içinde eritildi, ancak Volkan'ın Kıbrıs Türk toplumunu savunma konusundaki kararlılığı ve örgütlenme tecrübesi TMT'ye önemli bir miras bıraktı.

Volkan'ın kuruluşu sırasında ortaya atılan projelerden biri olan "Kıbrıs'ı İstirdat Projesi" (KİP), Kıbrıs Türklerinin Türkiye ile birleşme fikrini savunan bir yaklaşımdı. KİP'in amacı, Kıbrıs Türklerinin sadece savunma yaparak varlıklarını sürdürmekle kalmayıp, aynı zamanda adadaki Türk varlığını güçlendirerek adanın yeniden Türk egemenliği altına alınmasını hedefliyordu.

Kıbrıs'ı İstirdat Projesi (KİP), TMT'nin kuruluşu sürecinde ve örgütlenme aşamasında önemli bir rol oynadı. KİP, Kıbrıs adasının Türk egemenliği altına girmesi için bir plan sunuyordu ve TMT bu hedef doğrultusunda Kıbrıs Türklerini organize etmeye yönelik stratejiler geliştirdi. Ancak Kıbrıs Türklerinin gerçekçi hedefi, adadaki Türk varlığını korumak ve Enosis'e karşı direnişi sürdürmektir. Türkiye'nin de Kıbrıs'ta Enosis'i engellemek ve adadaki Türk nüfusunu korumak amacıyla askeri, siyasi ve lojistik destek sağlamasıyla, TMT'nin gücü arttı.

Kıbrıs'ı İstirdat Projesi, daha çok Türk milliyetçi çevrelerde yankı bulmuş olsa da, Türkiye'nin Kıbrıs konusundaki stratejik hedefleri doğrultusunda bu fikir resmi bir politika haline gelmedi. Bununla birlikte, Kıbrıs Türk toplumu içinde Türk kimliğini ve Türkiye ile olan bağı korumaya yönelik bir fikir olarak önemli bir yer edindi.

4. 1958 Yılı: TMT'nin Saldırlara Karşı Direnişi ve Dönüm Noktası Olarak Yaşanan Olaylar

1958 yılı, Kıbrıs Türk direnişi açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Bu yıl, adadaki şiddet olaylarının ve etnik çatışmaların en üst düzeye çıktığı bir dönemdir. EOKA'nın Kıbrıs Türklerine karşı gerçekleştirdiği saldırılar yoğunlaşmış, birçok Türk köyü yakılmış ve Türk siviller öldürülmüştü. Bu gelişmeler, Kıbrıs Türklerinin savunma gücünü organize etmeleri gerektiğini bir kez daha gösterdi.

TMT, 1958 yılında Kıbrıs Türklerini koruma misyonunu yerine getirmek için büyük bir gayret sarf etti. EOKA'nın saldırılarına karşı köylerdeki TMT milisleri aktif savunma yapmaya başladı. Özellikle Lefkoşa ve Mağusa gibi büyük şehirlerde TMT, EOKA'ya karşı etkili bir direniş sergiledi. TMT'nin silahlı direnişi, EOKA'nın saldırılarını püskürtmeye yetmese de, Kıbrıs Türk toplumunun güvenlik kaygılarını hafifletti ve Türkiye'den gelen desteğin artmasını sağladı.

1958 yılına damgasını vuran olaylardan biri de Gönyeli Katliamı oldu. EOKA, Kıbrıs'ın Gönyeli köyünde Türk sivillere karşı büyük bir saldırı düzenledi ve bu saldırıda birçok Türk hayatını kaybetti. Bu olay, TMT'nin önemini bir kez daha gösterdi ve Kıbrıs Türklerinin kendi savunma örgütlerine olan ihtiyaçlarını ortaya koydu. Gönyeli Katliamı, Kıbrıs Türklerinin toplumsal hafızasında derin izler bıraktı ve adadaki Türk-Rum ilişkilerinde geri dönülemez bir ayrışma noktasına gelindi.

1960 yılında İngiltere, Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan müzakereler sonucunda Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu. Kıbrıs, bağımsız bir devlet olarak ilan edildi ve Cumhuriyet'in anayasasında hem Rumların hem de Türklerin hakları koruma altına alındı. Türkiye, Yunanistan ve İngiltere, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını garanti altına almak amacıyla Garanti Anlaşması'nı imzaladı. Bu anlaşmaya göre, Kıbrıs'ın toprak bütünlüğü garanti edilecek ve Kıbrıs'ın herhangi bir ülkeye ilhak edilmesi yasaklanacaktı. Ayrıca, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere, Kıbrıs'taki anayasal düzenin bozulması durumunda müdahale etme hakkına sahip olacaktı.

TMT, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması sürecinde arka planda faaliyetlerini sürdürdü. TMT'nin amacı, Kıbrıs Türklerinin yeni kurulan devletteki haklarının korunmasını sağlamak ve Enosis'in önünü kesmektir. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşu, kısa bir süre için adadaki barışı sağlamış gibi görünse de, Rumlar tarafından bu durum sadece Enosis'e ulaşmak için bir ara dönem olarak kabul ediliyordu.

Nitekim, kısa bir süre sonra Rumlar tarafından anayasal düzenin bozulması ve Türklerin devletten dışlanma çabaları başladı.

5. Kıbrıs'ta Anayasal Kriz ve Kanlı Noel Olayları (1963)

1963 yılı, Kıbrıs Türkleri için karanlık bir dönem olarak tarihe geçti. Rum liderliği, Başpiskopos Makarios'un önderliğinde, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nda değişiklikler yaparak Kıbrıs Türklerinin siyasi haklarını kısıtlama yoluna gitmeye başladı. Kıbrıs Türkleri, Cumhuriyetin kurucu ortaklarından biri olarak anayasal haklarının ihlal edilmesine karşı çıktı, ancak Rum tarafı bu talepleri dikkate almadı.

Rumların anayasal değişiklik önerilerine karşı çıkan Kıbrıs Türklerine yönelik şiddet olayları başladı ve 1963 yılının Aralık ayında Kanlı Noel olarak bilinen olaylar patlak verdi. Bu olaylar sırasında EOKA'ya bağlı Rum milisler, Lefkoşa'nın Türk mahallelerine saldırılar düzenledi ve birçok Türk öldürüldü. Bu olaylar sırasında TMT, Kıbrıs Türklerinin savunmasında önemli bir rol oynadı. TMT'nin silahlı milisleri, Rum saldırılarına karşı koymaya çalıştı ve Türk mahallelerinde direniş örgütledi. Ancak, EOKA'nın saldırıları karşısında Kıbrıs Türkleri büyük kayıplar verdi.

Kanlı Noel, Kıbrıs'taki iki toplum arasında derin bir ayrışmaya neden oldu. Olayların ardından Kıbrıs Türkleri, adanın farklı bölgelerinde izole edilmiş kantonlarda yaşamaya zorlandı. Bu süreçte TMT, Kıbrıs Türklerinin güvenliğini sağlamak için daha organize ve sistematik bir savunma yapısına dönüştü. Türkiye, Kıbrıs Türklerine silah ve lojistik destek sağlamaya devam etti ve Kıbrıs Türkleri, adadaki savunma hatlarını güçlendirdi.

6. 1974 Kıbrıs Barış Harekati: TMT'nin Son Savaşları ve Türk Askerinin Adaya Çıkışı

1974 yılına gelindiğinde, Kıbrıs'taki siyasi kriz artık zirveye ulaşmıştı. Yunanistan'daki askeri cunta, adadaki Kıbrıs Cumhuriyeti hükümetine darbe yaparak Makarios'u devirdi ve yerine Enosis yanlısı Nikos Sampson'u getirdi. Bu darbe, Kıbrıs Türkleri için büyük bir tehdit oluşturdu. Yunanistan, Kıbrıs'ı ilhak etme planlarını açıkça uygulamaya koymuştu ve bu durum, Garanti Anlaşması'na göre Türkiye'ye adaya müdahale hakkı tanıyordu.

Türkiye, Garanti Anlaşması'nın kendisine verdiği yetkiye dayanarak, 20 Temmuz 1974'te Kıbrıs Barış Harekati'ni başlattı. Türk askeri, adaya çıkarma yaparak Kıbrıs Türklerini koruma altına aldı. TMT, bu süreçte Türk askerleriyle iş birliği yaparak harekatin başarılı olmasında önemli bir rol oynadı. TMT'nin yerel milis güçleri, Türk ordusunun ilerlemesine yardımcı oldu ve stratejik bölgelerin ele geçirilmesinde aktif görev aldı.

Barış Harekati sonucunda, Kıbrıs'ın kuzeyinde Türklerin kontrolü altında bir bölge oluşturuldu ve Kıbrıs Türklerinin varlığı güvence altına alındı. Harekat, Kıbrıs adasını ikiye böldü ve güneyde Rumlar, kuzeyde Türkler olmak üzere iki ayrı yönetim oluştu. Bu süreç, Kıbrıs'ın siyasi tarihini köklü bir şekilde değiştirdi ve Kıbrıs Türkleri için yeni bir dönemin başlangıcı oldu.

1. TMT'NİN DAĞILMASI VE MİRASI

1976 YILINDA TMT RESMEN DAĞITILDI. TMT'NİN MİSYONU, KIBRIS TÜRKLERİNİN GÜVENLİĞİNİ SAĞLAMAK VE ENOSİS'İ ENGELLEMEKTİ VE BU HEDEFLERE BARIŞ HAREKATI İLE BÜYÜK ÖLÇÜDE ULAŞILMIŞTI. TMT'NİN DAĞILMASINDAN SONRA, KIBRIS TÜRKLERİNİN GÜVENLİĞİ TÜRKİYE TARAFINDAN SAĞLANMAYA DEVAM ETTİ VE ADANIN KUZEYİNDE TÜRKİYE'NİN DESTEĞİYLE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ (KKTC) KURULDU.

TMT'NİN MİRASI, KIBRIS TÜRK TOPLUMUNUN TARİHİNDEKİ EN ÖNEMLİ DİRENİŞ HAREKETLERİNDEN BİRİ OLARAK KABUL EDİLMEKTEDİR. TMT, SADECE BİR SAVUNMA ÖRGÜTÜ DEĞİL, AYNI ZAMANDA KIBRIS TÜRKLERİNİN BAĞIMSIZLIK VE ÖZGÜRLÜK MÜCADELESİNİN SİMGESİ HALİNE GELDİ. TMT, KIBRIS TÜRKLERİNİN VARLIĞINI VE KİMLİĞİNİ KORUMA YOLUNDAKİ EN ÖNEMLİ ADIMLARDAN BİRİYDİ.

KAYNAKÇA

AKGÜN, S. (2024). TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI: KIBRIS'TA TÜRK VARLIĞININ KORUYUCUSU. KRONİK KİTAP.

TAYHANİ, İ. (2010). TANIKLARIYLA KIBRIS TÜRK MİLLİ MÜCADELESİ. SİYASAL KİTABEVİ.

MERT MERCAN: ŞAKA 2020 YILI MEZUNUDUR. AYNI YIL DERECE YAPARAK BİLKENT ÜNİVERSİTESİ İŞLETME BÖLÜMÜNÜ KAZANMIŞTIR.

ÜNİVERSİTE EĞİTİMİNİN YANI SIRA, ÇEŞİTLİ ŞİRKETLERDE SATIŞ VE PAZARLAMA ALANLARINDA STAJ DENEYİMİ KAZANMIŞTIR.. BU SÜREÇTE İŞ DÜNYASININ DİNAMİKLERİNİ ÖĞRENMEKLE KALIP, MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ VE STRATEJİK DÜŞÜNME YETENEKLERİNİ DE GELİŞTİRMİŞTİR.

ÖNÜMÜZDEKİ YIL, SÜRDÜRÜLEBİLİR AÇIĞI YURT DIŞINDA YÜKSEK LİSANS YAPMAYI HEDEFLEMELİDİR.. BU ALANDA DERİNLEMESİNE BİR EĞİTİM ALIYORAK, HEM İŞ DÜNYASINDA HEM DE TOPLUMSAL ALANDA SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇÖZÜMLER SUNMAYI AMAÇLAMAKTADIR..

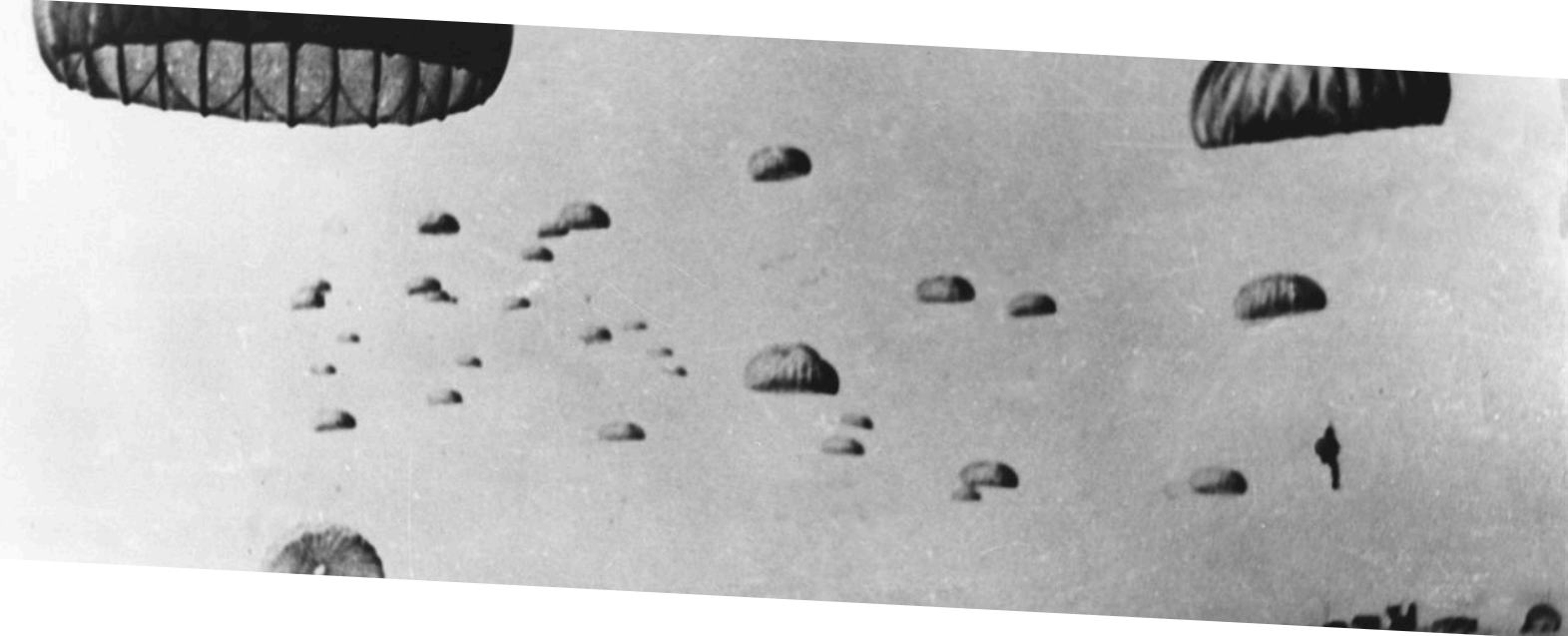
KIBRIS BARIŞ HAREKATI

Kıbrıs, Akdeniz'in üçüncü büyük adası olmakla birlikte Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'in kontrolünün sağlanabildiği bir coğrafi konuma sahiptir. Bu sebeple bir üs olarak kullanılmaya müsaittir. Kıbrıs'ın önemini arttıran en büyük etkenlerden biri de Ortadoğu petrolleridir. Jeopolitik ve jeostratejik konumundan dolayı tarih boyunca birçok devlet adaya hâkim olmak için mücadele etmiştir.

Kısaca bahsetmek gerekirse, 15 Temmuz 1878 tarihinde Osmanlı Devleti Kıbrıs'ı, muhtemel Rus işgaline karşı askerî üs olarak kullanması için İngiltere'ye vermiştir. Böylece Ada'da yıllarca sürecek olan İngiliz sömürgesi başlamıştır. 1931 yılına gelindiğinde adada yaşayan Rumlar, Kıbrıs'ın Yunanistan'a katılması için isyan etmiş ama İngiltere bu talebe karşılık vermemiştir. Yıllar süren karışıklıktan sonra 1950 yılına gelindiğinde, adada bir halk oylaması yapılmış ve Ada'nın Yunanistan'a katılması yönünde %96 oranında oy toplanmıştır. Buna rağmen Birleşmiş Milletler tarafından bu talepleri reddedilen Rumlar, EOKA isimli terör örgütünü kurmuş ve Ada'daki Türklere karşı silahlı eylemlere başlamıştır. Bu saldırılar karşısında Türk Mukavemet Teşkilatı kurulmuş, Türkler kendilerini savunmak zorunda bırakılmıştır.

Alınan bütün kararlara rağmen Yunanistan, Türklerin Ada'daki varlığını kabul etmek istememiş ve Rumlar, "Kanlı Noel" olarak bilinen olaylar da dâhil olmak üzere birçok katliam girişiminde bulunmuştur. Bunun üzerine Türkiye Ada'ya askerî müdahalede bulunmak niyetiyle planlar yapmaya başlamıştır. 15 Temmuz 1974 tarihinde EOKA örgütü Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makarios'a karşı gerçekleştirdiği darbeyle Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamayı hedeflemiştir. Olanlara karşı sessiz kalmayan Türkiye, müdahale teklifiyle önce İngiltere'ye gitmiştir. İngiltere'den gelen ret üzerine Türkiye kendi imkânlarıyla Barış Harekâtı'na başlamıştır. Amerika, bu harekâtın olmaması için uğraşsa da engel olamamış, sonrasında Türkiye'ye yaptığı silah yardımını geri çekmiştir. Bu karara karşı çıkmak ve alternatif silah kaynaklarına yönelmek amacıyla Türk Federe Devleti kurulmuştur. Amerika'yla anlaşma çalışmaları da sonuç vermeyince iki ülke arasında yapılan Savunma İş Birliği Anlaşması göz ardı edilerek Türkiye'deki Amerikan üslerine TSK ile müdahale edilmiştir.

20 Temmuz 1974 tarihinde Türkiye, Kıbrıs'a denizden çıkarma ve havadan indirme yapmıştır.

Harekâtın Askerî Planlaması

Türkiye'nin harekât öncesi hazırlıkları, adaya çıkarmayı destekleyecek çok yönlü bir askeri planlamayı içeriyordu. Deniz, hava ve kara unsurlarının bir arada kullanıldığı harekâtın kod adı "Atilla Planı" idi. Bu plan, TSK'nın birinci aşamada sınırlı bir köprübaşı oluşturmasını, ikinci aşamada ise stratejik hedefleri ele geçirmesini öngörüyordu.

1. Aşama - 20 Temmuz 1974

İlk aşamada, Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), sabah saatlerinde adaya çıkarma harekâtını başlattı. Bu aşamada şu askeri unsurlar kullanıldı:

Amfibi Çıkarma: Türkiye, amfibi çıkarmayı Girne yakınlarındaki sahile gerçekleştirdi. Bu bölgede oluşturulan köprübaşı, kara birliklerinin daha fazla ilerlemesini sağladı. Çıkarma harekâtına, yaklaşık 3 bin askerin yer aldığı 6'ncı Piyade Alayı katıldı.
Hava Destekli İndirme: Aynı zamanda paraşütçü birlikler Lefkoşa'ya yakın bölgelere indirilerek kara harekâtına destek sağladı. Hava indirme operasyonu, Türk Hava Kuvvetleri'nin koruması altında 500 paraşütçü askerin indirilmesiyle gerçekleşti.
Hava Kuvvetleri: Türk Hava Kuvvetleri, çıkarma sırasında Rum güçlerinin hareket kabiliyetini sınırlamak için hava üstünlüğü sağladı. Rum hedeflerine yönelik bombardımanlar, kara birliklerinin ilerleyişini kolaylaştırdı.

2. Aşama - 14 Ağustos 1974

İlk aşamanın ardından yapılan kısa süreli ateşkes, barış müzakerelerinde bir çözüm bulunamaması üzerine sona erdi ve ikinci aşama başladı. İkinci harekâta şu unsurlar öne çıktı:

Yoğun Kara Harekâtı: TSK, Girne-Lefkoşa hattından başlamak üzere batıda Lefke ve doğuda Gazimağusa'ya doğru genişleyen bir hat üzerinden ilerledi. İkinci harekâtle birlikte yaklaşık 40 bin askerin katılımıyla adanın kuzeyine hâkimiyet sağlandı.

Zırhlı ve Mekanize Birlikler: İkinci aşamada, zırhlı birliklerin (tank ve zırhlı personel taşıyıcılar) desteğiyle hızlı bir ilerleme sağlandı. Bu birlikler, Rum savunma hatlarını kırarak stratejik hedeflere ulaşmada etkili oldu.

Hava ve Topçu Destekli Operasyonlar: İkinci aşamada Türk Hava Kuvvetleri'nin yanı sıra topçu birlikleri de devreye girdi. Topçu atışlarıyla Rum mevzileri vurulurken, hava saldırılarıyla stratejik noktalara baskı yapıldı.

Askerî Sonuçlar

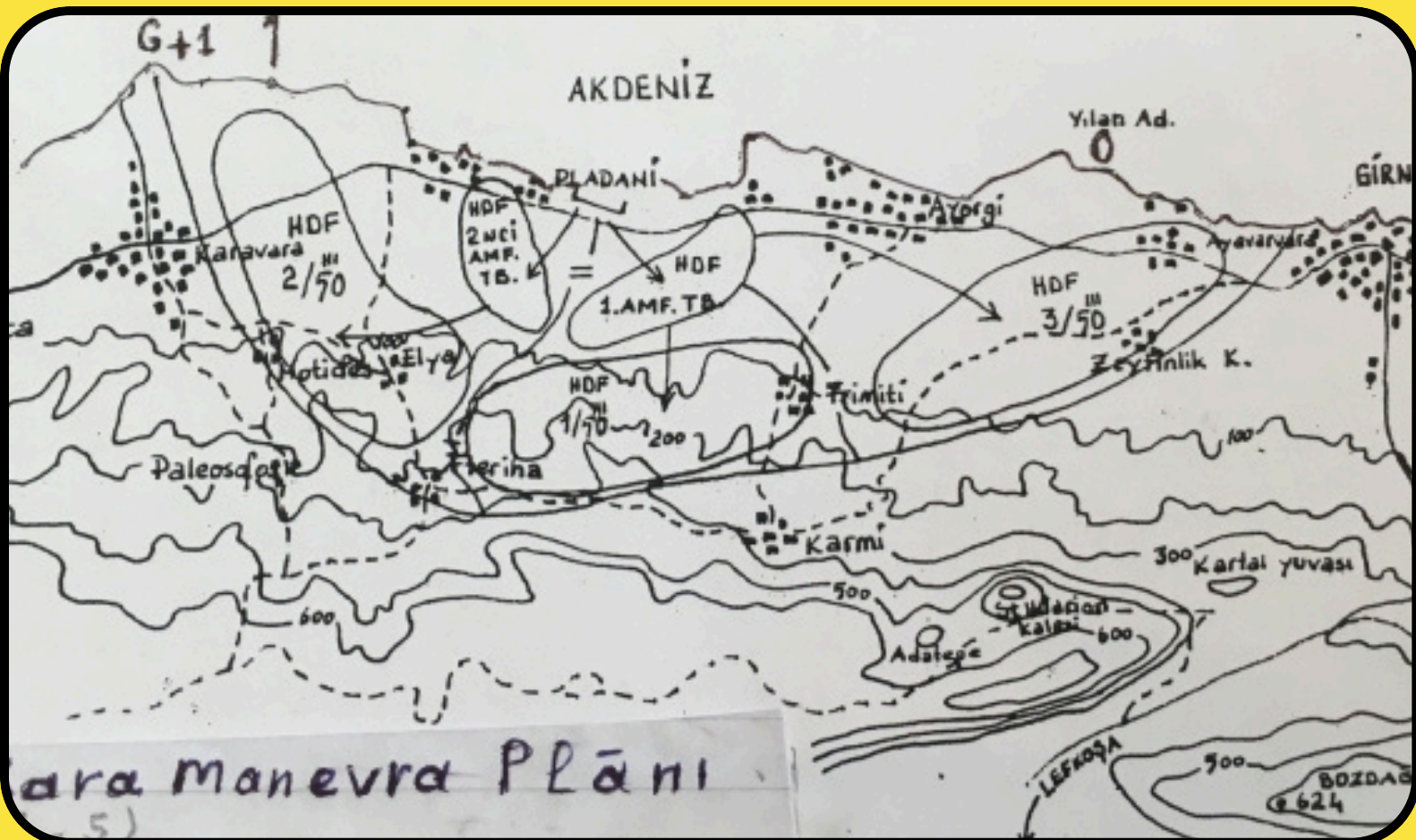
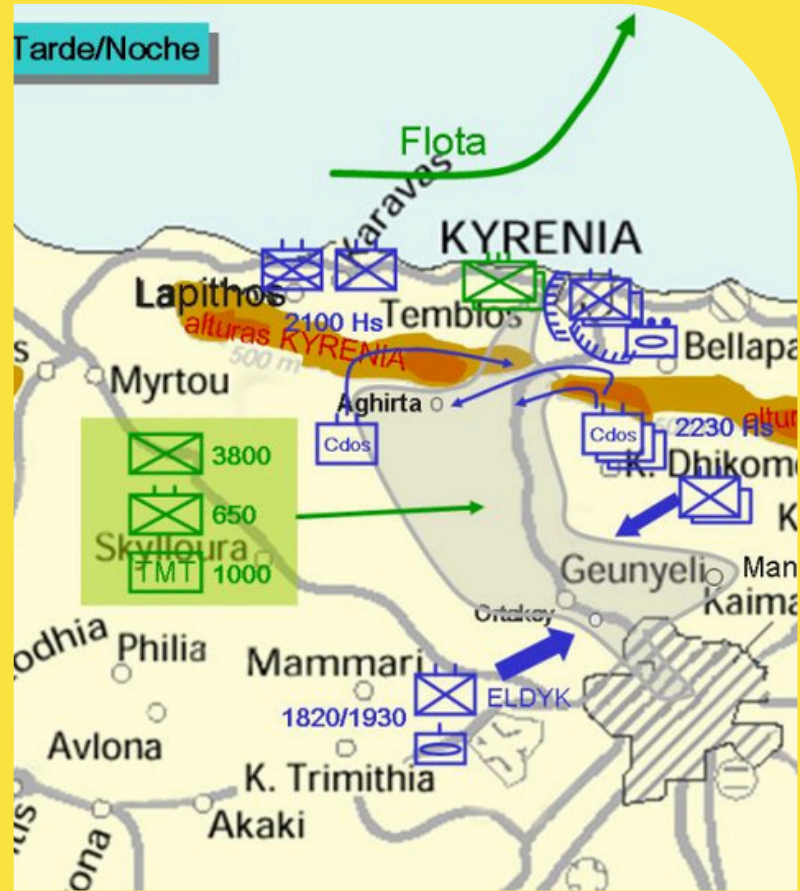
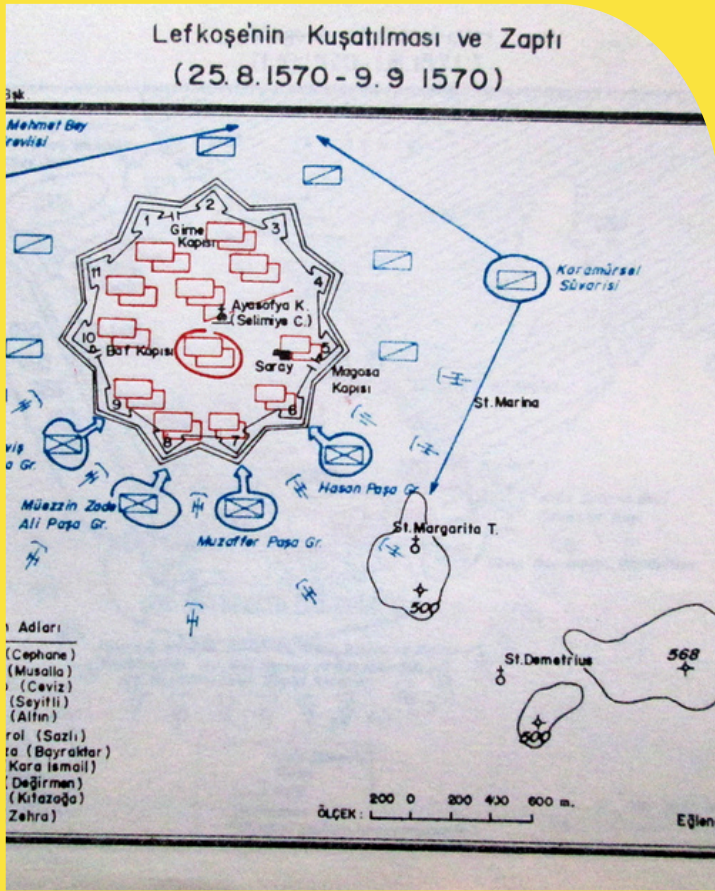
İkinci harekâtın tamamlanmasıyla birlikte TSK, adanın kuzeyinde kontrolü sağladı ve bugünkü sınır hattını belirledi. Bu operasyon sonucunda, yaklaşık 3 bin kilometrekarelik bir alan Türk kontrolüne geçti. Harekâtın ardından Kıbrıs Türk Federe Devleti kuruldu, 1983'te ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ilan edildi.

Kaynakça

1. Turan, İ. (2004). *Kıbrıs Barış Harekâtı ve Türkiye'nin Kıbrıs Politikası*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
2. Gürün, K. (1995). *Kıbrıs ve Türk Politikası*. İstanbul: İletişim Yayınları.
3. Oran, B. (2003). *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşından Bugüne Olaylar, Belgeler, Yorumlar*. Cilt II, 1960-1980. İletişim Yayınları.
4. Çağrı Erhan, T. (2001). *Kıbrıs Krizi ve Kıbrıs Barış Harekâtı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
5. Armaoğlu, F. (2001). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1995)*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

İREM AYPKENT: ŞAKAL2021 MEZUNUDUR. AYNI YIL ODTÜ PSİKOLOJİ BÖLÜMÜNÜ KAZANDI. PSİKOLOJİ BÖLÜMÜNDE ANA DAL FELSEFE BÖLÜMÜNDE YANDAL OLARAK ÖĞRENİM HAYATINA DEVAM ETMEKTEDİR.

HAREKATIN HARİTALARI

YAVRU VATAN'IN ÖNDERİ DENKTAŞ

Kıbrıs Türk Halkı'nın haklı mücadelesinde hep en ön safta yer aldı. Sürgün edildi, hapse atıldı ancak haklı davasından asla vazgeçmedi. KKTC'nin Kurucu Cumhurbaşkanı Rauf Raif Denktaş 1924 'te Kıbrıs'ın Baf kasabasında doğmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'nın devam ettiği 1941 yılında Lefkoşa İngiliz Okulundan mezun olduktan sonra Mağusa'da tercümanlık, mahkemede memuriyet, sonra bir yıl da İngiliz Okulu'nda öğretmenlik yapmıştır. 1944'de British Council'dan burslu olarak İngiltere'de hukuk öğrenimi görmüş ve 1947 yılında Lincoln's Inn'den mezun olmuştur. Aynı yıl Kıbrıs'a dönüp avukatlığa başlamıştır.

1942 yılında babası merhum Mehmet Raif Bey'in ve onun milliyetçi, Atatürkçü arkadaşlarından duyduğu "Türk Haklarının İngilizler tarafından gasp edilmesi" konusunu o yıl yayınlamaya başladığı Halkın Sesi gazetesiyle Dr. Fazıl Küçük 'ün kaleme aldığını gören Denktaş, Fazıl Küçük'le tanışmış ve imzalı ve ya imzasız, bazen Akın Yılmaz adı altında yazılar yazmaya başlamıştır. Bu ilişki Denktaş'ın Londra'da tahsil yıllarında da devam etmiştir. Sonrasında ise Dr. Küçük'ün yanında yakın bir dost ve gerektiğinde danışman olarak çalışmıştır.

1948 yılında Kıbrıs Valisi tarafından kurulan Anayasa Konseyi'nde üye olarak çalışmış, Rum kilisesinin baskısı altında Konsey'e katılmış olan Komünist Akel Partisi Konsey'den çekilince Meclis kapatılmıştır. Bu olaydan sonra Türk temsilcilerin ısrarları üzerine "Türk İşleri Komisyonu " kurulmuş ve Denktaş bu komisyonda da çalışarak İngiliz İdaresinin gasp ettiği hakların iade edilmesi hususunda hazırlanan raporda büyük bir rol almıştır. Raporun kabul edilmesinin ardından yasaların uygulanabilmesi adına Başsavcılığa görev verilse de savcılıkta Türk tek bir savcı yoktur. Liderliğin talebi üzerine 1949'da hukuk bürosundan ayrılan Denktaş küçük bir maaşla savcı yardımcısı olmuştur.

Birkaç yıl içinde tamamlanması gereken yasalar hakkındaki çalışmalar 1954 yılına kadar uzamıştır. Bu süre zarfında Denktaş savcılığa terfi etmiştir. 1957 sonunda İngilizlerin Ada'yı Yunanistan'a devredeceğini gören Denktaş savcılıktan istifa edip Dr.Küçük'ün yanında fiili görevini almıştır.

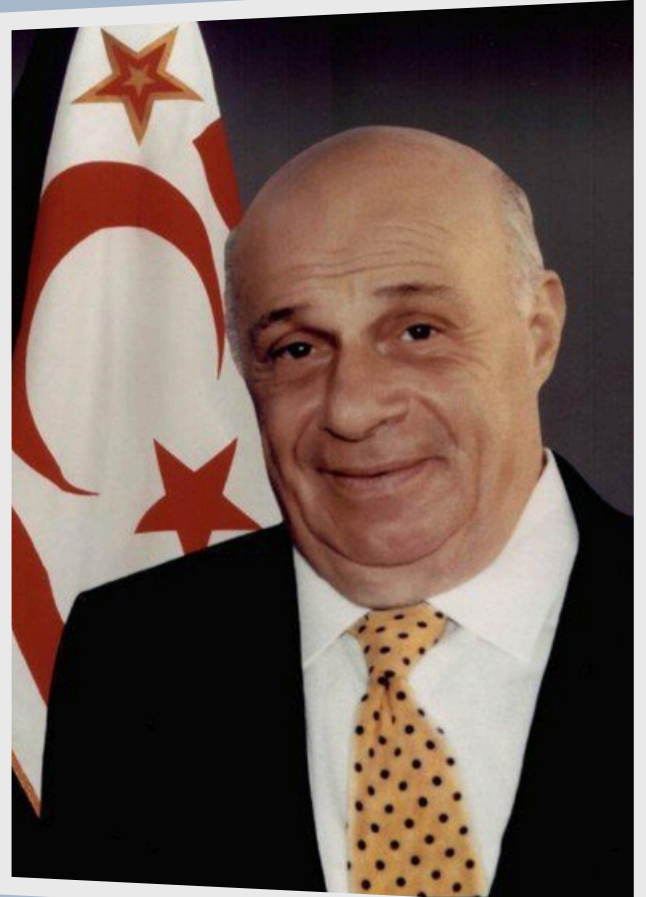
Hükümetten istifa edip halkın problemleriyle daha fazla ilgilenen Denktaş, 1957 yılının sonlarında Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Başkanlığına seçilmiştir. Aynı yıl Rumların idaresindeki EOKA yer altı teşkilatının saldırılarına karşı etkin bir kuruluş ihtiyacı gören Denktaş, iki arkadaşıyla birlikte Türk Mukavemet Teşkilatını kurmuştur. O güne kadar var olan Volkan Teşkilatının yerini alan yeni oluşum kısa bir süre içinde EOKA'ya cevap verebilecek seviyeye gelmiştir.

1958' de EOKA saldırıları artmış, Yunanlar ile Ortaklık Cumhuriyeti'nin kuruluşu işleme konmuştur. Tehlikeyi sezen Denktaş Yunanlıların anlaşmayı bir şekil bozacağı hususunu Türk hükümetine gönderdiği raporlarda belirtmiş ve tedbir istemiştir. Türkiye tarafından kâle alınmayan raporlar 1963'te patlak veren terör karşısında Türkiye'nin hazırlıksız yakalanmasına neden olmuştur.

1963 olayları sonrası Türk halkının haklarını savunan Denktaş'ın Ada'ya dönüşü yasaklanmış ve istenmeyen adam ilan edilmiştir. Bu sürede Ankara'da Dışişleri'nde Kıbrıs Dairesi'nde çalışmış ve dünyanın çeşitli yerlerindeki merkezlerde konferanslar verip Kıbrıs'taki olayları anlatmaya çalışmıştır.

1964 Temmuz'unda öğrencilerle birlikte gizli yoldan Kıbrıs'taki Erenköy'e çıkmış ve Erenköy Savaşı'nda gazeteci Ömer Sami Coşar ile birlikte yer almıştır. Bölgesel ateşkes anlaşması yapılması üzerine gizlice Ankara'ya dönüp İnönü hükümetine bilgi vererek askeri müdahale istemiştir. Bu arada Makarios Türkiye'nin hava müdahalesi üzerine darbe almış, Birleşmiş Milletler 'in önerdiği ateşkes anlaşmasına razı olmuştur. Bunun üzerine Denktaş Ankara'daki görevine devam etmiştir.

1967 sonunda gizlice adaya tekrar çıkmış ancak Rumlar tarafından yakalanıp esir düşmüştür. Türkiye'nin baskısı üzerine 13 gün sonra Ankara'ya iade edilmiştir.

Ada'ya normal yollarla ancak 1968 yılının Nisan ayında dönebilen Denктаş Türkiye–Yunanistan arasında garantilenen dengelerin bozulmaması kaydıyla, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurucu ortaklarından biri olarak özerklik üzerinde durmuş ve görüşmeler Türkiye'den ve Yunanistan'dan uzmanların da katılımı ile 1974'e kadar devam etmiştir. Fakat Başpiskopos Makarios bu anlaşmayı "Türk tarafı azınlık statüsünü kabul etmiyor, ortaklık statüsünde ısrar ediyor; Türkiye'nin güvenceciliği devam ediyor" diyerek reddetmiştir.

Önce 5 Temmuz 1970 genel seçimlerinde yeniden Türk Cemaat Meclisi'ne Meclis Başkanı ardından 16 Şubat 1973 tarihinde Kıbrıs Türk Toplumundan yeniden Başkan seçilmiş ve 28 Şubat 1973'te gerekli andı içtikten sonra Kıbrıs Cumhurbaşkanı Muavini ve Kıbrıs Türk Yönetimi Başkanı olarak göreve başlamıştır.

1974 Türk Barış Harekâtı sonrasında 13 Şubat 1975'te Makarios'un adaya dönüşü nedeniyle, Makarios'un yönetimi kaybettiğinin açık bir göstergesi olarak Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin ilânını sağlamış ve Devlet Başkanlığı ve Meclis Başkanlığı görevlerini yürütmüştür. Federe Devlet Anayasası uyarınca 20 Haziran 1976 günü yapılan ilk genel seçimlerde büyük bir çoğunlukla, halk tarafından seçilmiştir. 1981'de ikinci kez Devlet Başkanlığına seçilen Denктаş, 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ilan etmiş ve 1985'te Cumhurbaşkanlığına seçilmiştir. 1990, 1995 ve 2000 yıllarındaki Cumhurbaşkanlığı seçimlerini tekrar kazanarak görevine devam etmiştir.

Kıbrıs halkının haklı mücadelesine önderlik etmiş. Türklerin her koşulda verdiği bağımsızlık mücadelesine bir yenisini ekleyip zaferle taçlandırmıştır.

Birçok kitap, risale ve makalenin yazarıdır. Kıbrıs Girit Olmasın son yayınlarından birisidir.

Türkiye Yazarlar Birliği tarafından eserleri ve eserlerinde ortaya koyduğu fikirleri savunma kararlılığından ötürü Türkiye Yazarlar Birliği şeref üyeliğine seçilmiştir. Türk Dünyası Hizmet Ödülü ve 10 Ocak 2000'de Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından Yılın Adamı Ödülü ve 6 Nisan 2000'de Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu tarafından Atatürk Uluslararası Barış Ödülü gibi birçok ödül alan Denктаş, 13 Ocak 2012'de vefat etmiştir.

Kaynakça :

<https://kktcb.org/tr/cumhurbaskanligi/cumhurbaskanlari/rauf-raif-denktas>

**AYÇA DAMLA GÜN
11 TM ÖĞRENCİSİ**

ŞEHİT PİLOT CENGİZ TOPEL

Hakkı Bey ve Mebuse Hanımın üçüncü çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. İlköğrenimine Balıkesir'in Bandırma ilçesinde başlamıştır, ancak daha sonrasında babasının tayini sebebiyle yine Balıkesir'in bir ilçesi olan Gönen'de devam etmiştir. 1943 yılında babasını kaybetmiştir. Bu kayıptan sonra ailesi İstanbul'a taşınmıştır. İlköğretim ve ortaöğretimini burada tamamlamıştır. Ardından lise hayatına ise ilk başta Haydarpaşa Lisesi'nde başlasa bile daha sonradan Kuleli Askeri Lisesi'ne geçmiştir. 1953 yılında bu liseden mezun olmuş ve Kara Harp Okuluna girmiştir. İki yıl sonra asteğmen olarak mezun olmuştur. Kara Harp Okulu'ndan mezun olduğu yıl Türk pilotlarına NATO tarafından verilen eğitimlere katılarak yurtdışında eğitim almıştır. Ülkemize geri döndükten sonra Merzifon 5. Ana Jet Üs Komutanlığı'nda göreve başlamıştır.

Kıbrıs Görevi ve Şehadeti

1964 yılında Kıbrıs'ta Rumlar tarafından Kıbrıs Türklerine yönelik saldırıların artması üzerine Türkiye, adadaki Türklere yönelik saldırıları önlemek için müdahale hazırlığına girişmiştir. Bu kapsamda Cengiz Topel, 8 Ağustos 1964 tarihinde Türk Hava Kuvvetleri'nin ilk hava harekâtı olan "Erenköy Direnişi" sırasında görev almıştır. Kıbrıs'ın Erenköy bölgesindeki Türk direnişine hava desteği sağlamak amacıyla görev yaparken, uçağı Rumların açtığı uçaksavar ateşiyle vurularak düşmüştür.

Uçağından paraşütle atlayan Cengiz Topel, Rum askerleri tarafından esir alınmıştır.

Ancak esaret altında ağır işkencelere maruz kalmış ve bu işkenceler sonucu hayatını kaybetmiştir. 11 Ağustos 1964 tarihinde naaşı Türkiye'ye teslim edilen Topel, 14 Ağustos 1964 tarihinde İstanbul Edirnekapı Şehitliği'ne defnedilmiştir. Cengiz Topel, Türk milletinin kalbinde kahraman bir şehit olarak yer edinmiş ve Kıbrıs Türk halkının özgürlük mücadelesinin sembol isimlerinden biri olmuştur.

Cengiz Topel'in Anısına

Şehit Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel'in adı, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs'ta birçok cadde, okul, park ve havaalanına verilmiştir. Onun gösterdiği cesaret ve fedakârlık, hem Türk Silahlı Kuvvetleri'nde hem de Türk halkı arasında bir ilham kaynağı olmuştur.

Kaynakça

1. Cahit Tanyol, *Kıbrıs Türk Direnişi ve Türkiye'nin Müdahalesi*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları, 1975.
2. Hava Kuvvetleri Komutanlığı, "Cengiz Topel'in Hayatı ve Şehadeti," Resmi Yayınlar, 1965.
3. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Arşivi, "Erenköy Direnişi Belgeleri," Lefkoşa, 1984.
4. Zafer Karadeniz, *Bir Kahramanın Öyküsü: Şehit Pilot Cengiz Topel*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2004.
5. "Kıbrıs'taki ilk havacı şehit: Pilot Yüzbaşı Cengiz Topel". *Anadolu Ajansı*. 8 Ağustos 2018. 8 Mart 2021 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 8 Ağustos 2020.
6. "Cengiz Topel Atladıktan Sonrası". *Tayyareci.com sitesi*. 23 Nisan 2003 tarihinde kaynağından arşivlendi. Erişim tarihi: 19 Kasım 2021.

KEREM KOÇ
11 TM ÖĞRENCİSİ

GAZETE

KIBRIS BARIŞ HAREKATI'NIN 50. YILINDA: BARIŞA ULAŞAN ADIMLAR

YARIM ASIR... TAM 50 YIL GEÇTİ O SICAK TEMMUZ GÜNLERİNDEN. KIBRIS BARIŞ HAREKATI, YALNIZCA BİR ASKERİ OPERASYON DEĞİL, AYNI ZAMANDA BİR HALKIN VAROLUŞ MÜCADELESİNİN VE BARIŞ ARAYIŞININ SİMGESİ OLDU. BU TOPRAKLARDA YAŞAYAN İNSANLARIN HUZUR İÇİNDE YAŞAMA HAKKI İÇİN ATILAN KARARLI BİR ADIM OLARAK TARİH SAYFALARINDAKİ YERİNİ ALDI.

BARIŞ HAREKATI, TÜRK HALKININ DAYANIŞMA DUYGUSUNUN BİR YANSIMASIYDI. ADANIN KUZEYİNE ÇIKAN MEHMETÇİK, YALNIZCA BİR MİLLETİ KORUMAK İÇİN DEĞİL, BARIŞIN TEMELLERİNİ ATMAK İÇİN DE MÜCADELE ETTİ. HAREKATIN SONUNDA ADADA YENİ BİR DENGE KURULDU, KAN DÖKÜLMESİNİN ÖNÜNE GEÇİLDİ VE KIBRIS TÜRK HALKI NEFES ALDI.

ÜZERİNDEN 50 YIL GEÇMİŞ OLMASINA RAĞMEN, KIBRIS BARIŞ HAREKATI'NIN ÖNEMİ HÂLÂ YÜREKLERİMİZDE TAZEDİR. BU HAREKAT, KIBRIS TÜRK HALKININ KİMLİĞİNİ KORUMA, KENDİ KADERİNİ TAYİN ETME VE ÖZGÜR BİR ŞEKİLDE YAŞAMA İRADESİNİN SEMBOLÜ OLARAK KARŞIMIZDA DURUYOR. ANCAK BU SÜREÇ, BİZLERE BARIŞIN NE KADAR KIYMETLİ OLDUĞUNU DA BİR KEZ DAHA HATIRLATIYOR.

TÜRK MİLLETİ OLARAK, GEÇMİŞİN ACILARINI UNUTMADAN, GELECEK NESİLLERE DAHA ADIL, DAHA HUZURLU BİR DÜNYA BIRAKMAK İÇİN ÇABALAMALIYIZ. TARİH, BİZDEN YALNIZCA ZAFERLERİ DEĞİL, BARIŞI DAIM KILACAK ADIMLARI ATMAMIZI DA BEKLİYOR.

KIBRIS TÜRK HALKININ VE TÜRKİYE'NİN ORTAK KADERİNİ BU DENLİ GÜÇLÜ BAĞLARLA ÖREN, AYNI ZAMANDA BİZLERE BARIŞI ARMAĞAN EDEN KAHRAMAN ŞEHİTLERİMİZİ VE GAZİLERİMİZİ MINNETLE ANIYORUM. ONLARIN MİRASI, BİZİM ONURUMUZDUR. ONLARIN FEDAKÂRLIKLARI, KIBRIS TOPRAKLARINDA YANKILANAN BARIŞ EZGİLERİNİN SONSUZA KADAR SÜRECEĞİNİN EN BÜYÜK GARANTİSİDİR. ADADA YÜKSELEN HER GÜNEŞ, BARIŞIN VE ÖZGÜRLÜĞÜN NE KADAR DEĞERLİ OLDUĞUNU BİR KEZ DAHA HATIRLATSIN.

NİCE 50.YILLARA BARIŞ SONSUZ OLSUN

Nihal Yıldırım

“Efendiler, Kıbrıs düşman elinde bulunduğu sürece ikmal yollarımız tıkanır. Kıbrıs'a dikkat ediniz. Bu ada bizim için çok önemlidir...”

Gazisi M. Kemal

PUSAT

ŞAKAL Tarih Kulübü Gururla Sundu.

